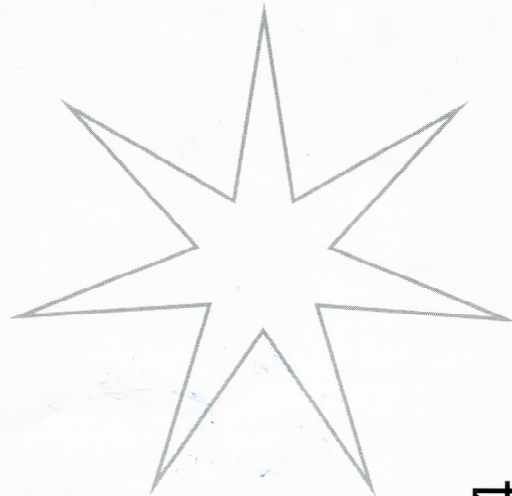

S E T È M B R E - Ó U T O B R E 2 0 0 9

Lou Felibrige

La Revisto **254**

Périodicité: bimestrielle - septembre-octobre 2009. N° 254

Date de parution: 7 septembre 2009

N° 254
SETÈMBRE - ÓUTOBRE 2009
La gardaren riboun-ribagno nosto rebello lengo d'O

SOUMÀRI

Pourtissoun	<i>Jaque Mouttet</i>
Annado Mirèio: Salagrifoun - Inaguracioun de la biblioutèco A Sant-Meissemin	
La Santo-Estello de Seloun	<i>J. M.</i>
Sant Francés d'Assiso - vuechen centenàri	<i>Peireto Berengier</i>
7en centenàri dóu papo Urban V	<i>Peireto Berengier</i>
La fièira agricòla	<i>Roubert Rousset</i>
L'òme qu'èra nascut a 80 ans	<i>Marc Lagaly</i>

LI NOVO

L'agenda dóu Capoulié
Atualita
Lengo de Franço
Grand Forum Européen
Amassada de las lenga de Franço
Troubadour en coulòqui
Entrounisacioun
Li Mantenènço
Librarié

Pourtissoun

En 1877, dins sa dicho La lengo dóu Miejour, Frederi Mistral largavo:

— *Ai grand gau de vous anouncia que l'Estatut dóu Felibrige, vouta pèr vautre l'an passa dins l'assemblado generalo dóu 21 de mai, es esta aprouva, tau e quau, pèr lou Gouvèr. Desempièi l'ourdounanço de Villers-Cotterets..., es la premiero fes qu'un ate óuficiau dóu governamen francés relèvo nosto lengo de sa descounsideracioun en ié recouneissènt lou dre de s'apara. ... Lou Felibrige es establi, coume porto l'Estatut, pèr sauva nosto lengo; e, en sauvant la lengo, sentèn au founs dóu cor que gandiren de mai tout ço que fai pourta la tèsto drecho à l'ome. ... Rejouïssen-nous dounc, o fraire e sorre en Felibrige, d'avé pèr obro e pèr pres-fa lou sauvamen d'un idioma; e demembren jamai, tant Majourau que Mantenèire, que lou premié devé d'un veritable*

felibre es d'ensigna au pople lou respèt de sa lengo e lou mantenemen de sa dignita. Sabèn proun que, à dre faire, lis escolo auto e basso devrien, dins lou miejour, adouba l'estrucioun counfourmamen à nòstis usage, à nòsti besoun, à nosto naturo. Se jamai lou bon sèn, la liberta, lou dre règnon en aquest mounde, acò-d'aqui vendra, acò-d'aqui sara. Mai rapelen-nous bèn que lou gouvèr, quinte que siegue, jamai aura l'idèio de douna quaucarèn que ié demandon pas.

Vaqui de la bouco memo de Mistral uno franco rampelado à reclama, à se moubilisa.

E Mistral de persegui:

— *Fau boulega pèr vièure, fau cambeja pèr se gandi, e fau nada pèr se sauva... Arregardas 'un pau ço que s'es fa, despièi vint e quàuquis an! Erian sèt, tout bèn just, à noste brande, e aro sian tres cènt!*

Mistral sarié uros de saupre qu'es pèr milié aro que lou Felibrige se mòu e que de-segur, bono-di l'aproubacioun dis estatut dóu Felibrige, premier ate óuficiau dóu gouvèrnamen francés que baiavo lou dre d'apara nosto lengo en 1876, la Franço, l'an passa, marcavo dins sa coustitucioun à l'article 75-1 *les langues régionales font parties du patrimoine de la France.*

Mistral perseguis (e creirien que nous murmurejo de vivo voues):

— *Mai acò's pas lou tout: souto lou gounfaloun de la Coumtesso, ounte vuei resplendis l'Estello di sèt rai, nous fau ramba e enarca: e, au crid de Prouvènço! Lengadò! Catalougno! nous fau parti en guerro contro li preujat enemi de nosto obro ... Zóu dounc, Messiés e Damo! mantenen, ensignen la lengo dóu miejour, e d'abord que sian en nombre, que chascun de nous-autre proufèsse ardidamen l'apoustoulat felibren!*

Pouden que croumpa 'un chut après lis àüti paraulo dóu Mèstre un pau mai counvincu que caminan en plen dins sa draio e que perseguisson soun presfa en nous rambant en nombre lou 24 d'óutobre à Carcassouno.

Jaque MOUTTET
Capoulié dóu Felibrige

ANNADO MIRÈIO

Evenimen

Mireille de Gounod, sara dounado en direct sus France 3, lou dilun 14 de setèmbre à 20 ouro 35. Presenta pèr Alan Duault despièi lou Palais Garnier, aqueste grand moumen de musico e de culturo es l'espetacle de duberturo de la proumièro sesoun dóu nouvèu direitour de l'Oupera naciounau de Paris, Segne Nicolas Joel, s'entènd qu'es un evenimen di bèu de l'annado Mirèio.

Salagrifoun - Inaguracioun de la biblioutèco

Lou soulèu dardaiavo aquéu dimenche 19 de juliet sus Salagrifoun, poulit vilajoun dis Aup-Marino i raro dis Aup-de-n'Auto-Prouvènço. Quiha sus d'uno colo, li carriero serpentejon sus li revès alentour de la glèisetò.

Lou Premié Conse Pèire Giroud aculiguè 'mé forço gentun lou mounde vengu di vilage vesin. En seguito de la messo en l'ounour de Santo-Margarido, la proucessioun passèjè pèr carriero acoumpagnado de cant.

Puei, sounè l'òumage i mort pèr la Franço davans lou mounumen toucan la glèiso.

En seguito, venguè l'ouro de l'inaguracioun de la Biblioutèco.

I'a d'annado que se pantaïavo d'un endré pèr legi, escambia d'idèio, crea d'ataié alentour dóu libre. Bono-di lou quicha dis elegi e l'ajudo precioso dóu Counsèu Generau dis Aup-Marino, l'espàci culturau coumunau espeliguè.

Pèr celebra lou 150en anniversàri de Mirèio, Frederi Mistral fuguè à l'ounour qu'aqueilo Biblioutèco porto soun noum.

Après la dicho dóu Premié Conse, dis elegi, e d'aquéli qu'an pourgi soun ajudo, en presènci de mant un Conse de l'encountrado, Reinié Raybaud, Majourau dóu Felibrige, pouèto-païsan, cieutadan d'ounour de Salagrifoun qu'aduguè sa pèiro à-n-aqueilo mount-joio, dounè d'esplico sus lou Felibrige e faguè une dicho estrambourdanto:

—...*ai de vous dire que lou Felibrige vous es tras que recouneissent d'agué vougu celebra aquest anniversàri e lou fasès bellamen en inagurant aquesto biblioutèco... à Salagrifoun avès bèn coumprès que l'ome noun pòu viéure escassamen de pan - coume a di lou sage - car ié fau peréu de nourrituro inteleitualo... Mirèio es uno valour culturalo e literàri de la lengo d'O...*

Forço picamen de man saludèron aquéu discours.

Avans que de s'entaula souto lou tibanèu pèr tasta lou repas republican di mai requist, uno pertoucanto Coupo Santo fuguè cantado de cor pèr lou mounde vertadieramen uros de parteja aquéu moumen d'amista freirenalo.

Lou prouvençau eici se parlo e se pòu legi sus li placo di carriero, sus la mostro soulàri:

*Duro jamai quand plòu vo nèvo,
Pèr tóuti lou soulèu se lèvo.*

F.Mistral

sus la deviso souto lou palancèu:

— *Agués pòu que de mau faire*, e subre 'no lauso escrinclado i'a de vers pesca dins Calendau, monte Mistral canto l'Esteroun.

La lengo dóu Mèstre perseguis soun camin; gramaci i Salagrifounen de nous agué counvida.

Mantenèiris Mounico Méjean

A Sant-Meissemin

Lou dimenche 19 de juliet à Sant-Meissemin, inaguracioun de la flour de camin Mirèio.

Au Balouard Sant-Jan, desvelamen pèr lis elegi, l'estatuo de Mirèio trono desenant dins uno routoundo que porto soun noum!

L'obro, uno bello realisacioun (en passant siegue di), vèn de l'artisto e felibre Jan Lu Myskowski.

Aqueste proujèt prepausa au municipe pèr l'Assouciacioun Santo-Madaleno coutriò 'mé l'Escolo la Madalenenco, agradè au conse de Sant-Meissemin Segne Alan Penal, que faguè soun proun pèr lou faire 'speli.

L'inaguracioun s'es debanado tras que bèn souto la beilié dóu proumié conse Alan Penal, dóu presidènt dóu Counsèu Generau dóu Var, Segne Horace Lanfranchi e Segne Grabié Rinaudo presidènt de la Coumunauta de coumuno e rèire-conse de Sant-Meissemin.

Lou publi fuguè peréu forço ounoura de la presènci d'En Jaque Mouttet, Capoulié dóu Felibrige.

Tóuti aquéli catau faguèron de dicho qu'an encanta l'acampado ounte mant un felibre dóu relarg èron presènt. De Brignolo venguè lou mèstre d'obro e cabiscòu de l'Escolo de Caràmi, Pau Martin.

Dono Mirèio Bœuf, presidènto de l'assouciacioun Santo-Madaleno, qu'es elo qu'a bèn mena lou proujèt de la debuto à la fin, diguè en aquesto óucasioun uno Odo à Mirèio dóu Majourau Reinié Raybaud. Li Sant-Meisseminen qu'avien deja l'estatuo de Frederi Mistral sus la font dóu parvis de la fenestrado baselico podon èstre fièr de pousqué remira, d'aro-en-la, tambèn l'estatuo de Mirèio dins sa noblo viloto.

La Madalenenco

Gravesoun

Au Creddo divèndre 18 de setèmbe à 20 ouro 30, salo dóu Counsèu municipau en Coumuno de Gravesoun: *L'univers de Mirèio: un âge d'or à l'épreuve de l'Histoire*, pèr Pèire Carrère, professour ounouràri de l'IUFM de Niço, dóutour en sciènci dóu lengage.

Valabrego

Dissate 19 de setèmbe à 17 ouro: Mistral, poète et paysan, pèr Dono Cardona, à 21 ouro: à la glèiso Mireille, messo en sceno pèr Gerard Gelas.

Dimenche 20 de setèmbe à 9 ouro 30: messo en prouvençau pèr lou paire Duranton, à 11 ouro: desvelamen d'uno lauso en l'ounour de Mirèio à coustat d'aquelo pausado antan en l'ounour de Vincèn en presènci dis autourita e di felibre, à 18 ouro

counferènci "Mirèio – espelido d'un cap d'obro, respelido d'uno lengo", pèr lou Majourau Courbet.

Entre-signe: Musée de la vannerie – 04 66 59 48 14 - museevannerie@orange.fr

Paris

Dimars 13 d'òutobre à 18 ouro 30, Cercle des cadres catalans – 1 carriero Quentin Beauchart – 75008 Paris: Mirèio, espelido d'un cap obro, respelido d'uno lengo, pèr lou Majourau Jan-Marc Courbet.

Perpinya

Divèndre 13 de novèmbre à 17 ouro 30, Counsèu generau – quèi Sadi Carnot – 66000 Perpignan: Mirèio, espelido d'un cap obro, respelido d'uno lengo, pèr lou Majourau Jan-Marc Courbet.

SANTO-ESTELLO DE SELOUN

Coume tóuti li Santo-Estello, aquelo de Seloun sachè bellamen embessouna trin festièu e acamp estatutàri. A l'entour de nòsti noumbróusi sesiho de travai, un prougramo drud n'en prepausavo pèr tóuti li goust: espetacle de trio, dóu pu mouderne au pu tradiciounau, uno deseno d'espousicioun, d'animacioun. Mai es Mirèio en aquesto annado 2009 à Seloun de Crau, que ié segnourejavó coume uno rèino emé l'espousicioun *Mirèio, dóu poèmo à l'eternita*, presentado pèr lou felibre Gerard Bodin, emé lou coulòqui *Mirèio un argumen pèr lou Felibrige, uno obro universaló*, emé l'estraourdinàri *Mireille*, dóu Théâtre du Chêne Noir, emai emé la creacioun de l'espetacle *de Mirèio à Mireille*, escri dins un bèl esperit mistralen pèr Segne Jaque Bertrand e qu'a mes en scèno Segne Jan Louis Kamoun. Souvetavian à tóuti lis istant de la Santo-Estello selounenco, vèire noumbrous lou publi que s'ameritavo tant ufanouso pourgido artistico. Es fin finalo 4000 intrado que fuguèron toutalisado. Bello reüssido, dounc.

Coumencè, la Santo-Estello, lou divèndre 29 de mai pèr la vesito de l'espousicioun sus lou terro-tremo de 1909 e pèr pièi l'inaguracioun d'un fube d'espousicioun e à niue pèr uno vihado prouvençalo degudo au felibre Marcèu Cazeau e un councert de *Mauresca Fracas Dub* de tèms que se tenié un acamp dóu Burèu generau dóu Felibrige.

L'endeman li felibre avien la chausido entre la vesito de l'ufanous Museon de l'Empèri e en vilo, lou tour Antòni Blàsi Crousillat; li dos proupousicioun aguèron un sucès qu'es pas de dire.

En Coumuno, salo dóu counsèu, lou Counsistòri dóu dissate de matin s'entrevè de mant un afaire e a fa tres nouvèu majourau: lou pouèto Sèrgi Bec, Francés Pontalier,

Sendi de la Mantenènço de Guiano-Perigord e Nadau Lafon, direitour de la revisto *Lo Convisse* (*presentaren li nouvèu majourau dins la revisto venèto*).

Dóu Counsistòri, li majourau anèron plaço di Centuriò ounte s'es planta l'oulivié de la Santo-Estello 2009 e ounte lou Conse de Seloun souvetè la bèn-vengudo i felibre. Lou Capoulié ié respoundeguè ansin:

— *Au noum dóu Felibrige, au noum de tóuti li felibre di terro d'o ... Gramaci de nous aculi li bras dubert en vosto gènto ciéuta. De pèr si mounumen, sis ome de renoum, de pèr tóuti li remèmbe que dormon dins si muraio, Seloun de Crau meritavo de s'apoundre à la longo tiero di vilo qu'an reçaupu la Santo-Estello. Aquelo Santo-Estello souvetado despièi tant d'annado pèr l'Eissame, en devenènt realita esperlongo li resson de la Respelido, apielo ferme lou message de Frederi Mistral e dóu Felibrige à Seloun dins lou countùni e la coustànci de si municipe. D'efèt, m'agrado de ramenta que tre 1913 lou municipe Julian Fabre faguè bateja lou balouard que meno à l'espitau, avengudo Frederi Mistral e que Seloun toustèms a sachu entre-teni lou culte de soun racinun e de si tradicioun... Lou Felibrige que reçaupès emé tant de gentun, baio is ome la voulounta de sauva uno lengo, la lengo d'un país qu'es lou nostre e que nous devèn mai-que-mai de faire nostre dins li piado de Frederi Mistral. Mistral qu'a tourna baia counsciènci e sa resoun d'èstre à noste pople. Lou Felibrige reculiguè l'eiritage miejournau, lou porto de generacioun en generacioun. Lou Felibrige, Moussu lou Conse, aparò soun bèn.*

— Notre œuvre n'est pas offensive, *disié Mistral à Gastoun Paris*. Elle est défensive simplement. Et nous travaillons au grand jour.

... Me permetrés enfin, Moussu lou Conse d'adreissa, moun salut freirenau i felibre di sèt mantenènço, d'Auvergno, de Catalougno, de Gascougno-Biarn, de Guiano-Perigord, de Lengadò, de Limousin e de Prouvènço, e de ié souvèta un bon e fruchous coungrès, de ié souveta de moumen de freireisso e de fe, de ié souveta uno bono Santo-Estello selounenco e mireienco.

Dins lou tantost es davans uno salo cacaluchado (fuguèron fourça de barra li porto talamen l'auditourion èro clafi de mounde), que se tenguè lou coulòqui internaciounau counsacra au cènt-cinquantenàri de Mirèio. Li flàmis intervencioun di Sòci Enri Garrigua Trullols (Barcilouno), Claude Pelletier (Québec), Merike Riives (Estouniò) de la Majouralo Peireto Berengier e dóu felibre Ive Humann fuguèron enlusido d'èr mireien jouga au galoubet-tambourin pèr lou Majourau Andriéu Gabriel.

D'enterin e fin qu'à sèt ouro de sèr, dins uno vilo touto abandeirado de coulour rouge e jaune, forço group boutavon en aio plaço e cous de Seloun.

Lou meme jour à l'Espàci Carle Trenet, de sero, l'ensemble d'un quarantenau de musician *Le Condor* entrina pèr Jan-Francés Gerold a fa valé coume se poudié pas miés uno musico tradiciounalo d'uno pountannado nouvelàri dins un espetacle magnifi. Soun sucès es esta di mai grand.

Lou dimenche coumencè pèr l'oumenage sus lou cros d'Antòni Blàsi Crousillat.

— *Ero de noste devé, ié diguè lou Capoulié, de nous ié veni reculi. ...Antòni Blàsi Crousillat que fuguè un sàvi e qu'a jamai mena de brut, tant moudèste qu'èro, noun trachiguè pas dins lou ciéucle di foundadou dóu Felibrige. Pamens n'avié lis àutis*

coumpetènci, èro un grand ami de Mistral e èro un proche di primadié, mai la glòri noun l'interessavo pas. ...Crousillat adurra generousamen soun degut à la coustitucioun dóu Felibrige, à la reformo ourtografico, emai à la pouèsio, poudèn dire qu'es un precursor de la pouèsio d'Aubanel, de Mistral, de Roumanille. Dintre tóuti li pouèto de soun tèms se destrìo majamen de pèr soun ispiracioun e la qualita de si vers. Saberu, douta d'uno inteligènci raro, d'un esperit sena, de-longo en relacioun emé Frederi Mistral, Antòni Blàsi Crousillat jouguè un role de trio à l'aubo de la Reneissènço prouvençalo. Ié sian devènt e umblamen, en se clinant respetousamen, ié temounian touto nosto recouneissènço...

Un culte proutestant fuguè pièi celebra en presènci dóu Baile e en la coulegialo Sant Laurèns uno grand messo en prouvençau cantado pèr li pastouralié dóu relarg e emé la galanto participacioun de l'Estello Limousino, fuguè councelebrado pèr Mounsegnour Maurise Plano e lou Paire Michèu Desplanches, curat-decan que larguè ansin l'oumelio:

Segne Capoulié, Gènto Rèino, ami felibre, bèu fraire crestian,

Quinto gau de vous vèire recampa dins nosto bello coulegiado! Lou cor enfestouli, fasènt clanti nòsti cantico d'uno souleto voues; e l'amour de Diéu e l'amour freirenau se vènon mescla pèr dire en tóuti ço que sian. Car lou fau dire, à l'ouro de la moundialisacioun, la mescladisso dis óurigino, l'anequelimen di parla, l'espelido dóu SMS, tout acò entiro noste mounde dins un viro-viro que leisso desvaria. Vaqui perqué noste acamp nous fai de bèn. Chasque an, venèn béure au sourgènt refrescant de nòstis ourigino. Sian lou pople d'O tout reviscoula de la font felibrenco, e enfiouca de l'Esperit-Sant reçaupu au jour benesi de noste batisme. Fièr de parteja noste parla, coume se partejo un tresor, urous de nosto fe que nous douno d'alén sian pèr vièure d'ouro memourablo à-n-aquesto proumiero Santo-Estello de Seloun. E me parèis que la bello fèsto de Pandecousto nous adus à-n-uno refleissioun sus l'identita, qu'acò's uno raganello de l'atualita. D'efèt, l'avès ausi tout aro, lis aposto, crentous d'acaba sa vido sus uno crous, s'èron embara dins soun oustau e pregavon. Eron bèn jusiòu coume si fraire, mai, en mai d'acò, èron crestian. Eron li meme, mai, èron diferènt. Parlavon l'Ebriéu, èron fiéu d'Abram, mai avien segui Jèsu, èu que durbiguè li porto dóu salut en tóuti li pople de la terro. Identita e diferènci. Sian nautre francés, e li noum de nòstis àvi se podon legi sus li mounumen di mort de nòsti coumuno. Pamens sian catouli pèr anuncia en tóuti li pople li meravìho de Diéu e freireja emé tóuti lis ome. Ansin, lou crese, rescountren dos meno d'identita. L'identita crestiano que toco à l'essènci de nosto vido. Car, bateja, sian fiéu e fiho de Diéu, vivènt de sa vido, counsacra, emplena de soun Esperit-Sant. E d'un autre biais, d'un biais uman, se rescontro uno identita diferènto. Uno identita pastado de relacioun emé lis autre. O l'identita es uno relacioun. E vaqui la forço de noste Felibrige. Sian un liò d'identita, car sian un liò de relacioun. Mai aquèsti dos identita soun coutrìo. Nòsti relacioun soun touto embugado de la fe crestiano e nosto fe crestiano s'encarno dins nòsti relacioun. Ansin camino la culturo nostro despièi de siècle, emé li dous pèd de l'identita. Ansin se bastis uno identita que jamai s'embarro

dins li certitudo de soun passat, mai uno identita que sèns relàmbi vai poussa dins soun esperiènci pèr faire avans.

Au bèu jour de Pandecousto, lou vènt e lou fiò dóu Sant-Esperit mandèron lis aposto sus li camin dóu mounde entié. Purgiguèron en tóuti l'espèr, la fe e l'amour à chascun dins sa lengo. Nosto messioun sacrado, en aqueste jour, sara de camina sus si piado. Nosto bello lengo d'O emé si diferènci canto la glòri d'un meme Diéu, bastis un quoutidian enamoura di paraulo dóu Crist. Se la culturo de vuei a coupa si racino, se vòu basti sèns foundation, poudèn nautre dourmi di quatre: l'aveni nous es dubert. Ansin lis aposto; enracina dins la fe de Mouïse, pousquèron basti la glèiso de Jèsus-Crist, anant au rescontre de tóuti li pople de la terro.

Noste acamp selounen nous vèn refourti dins nosto identita, es à dire dins la gràci de noste batisme e dins la desiranço d'un mounde freirenau. Entre-mesclant nòstis us, nòsti vèsti, nòsti parla, siguen sèns crènto, emé fierta lis aposto afouga d'un mounde diferènt ounte la coumunioun segnourejo, en plaço de l'orro unifourmisacioun. Siguen lis aposto d'un mounde ounte chascun pòu s'espreni emé soun biais sèns renega soun identita, siguen lis aposto d'un mounde respetous de la vido e de tóuti li doun de Diéu.

Anas semoundre, revengu à l'oustau, la voio selounenco, l'amour di paure, la forço de la fe e la fierta de nosto lengo.

A la sourtido de la messo, la Nacioun Gardiano saludè lou pople felibren e s'es fourma un passo-carriero que menè li group mantenenciau fin que dins la grand cour dóu castèu de l'Empèri ounte, avans un vin d'ounour purgi pèr l'Eissame de Seloun que festejo soun quaranten anniversari, lou Capoulié s'adreissè au milié de persouno presènto:

— ...*Gau me fai, de vèire freireja en uno memo acampado, lou publi e li group de nòsti sèt mantenènço felibrenco e de vèire ansin celebra nosto musico e nòstis danso naciounalo, nòsti coustume e nòstis istrumen naciounau.*

Ami de l'Escolo Auvergnato, de l'Esbart dels reis de Mallorca de Perpignan, de l'Escolo Simin Palay de Pau, de las 'Belhas de Brageirac, de l'Escloupeto de Roudés, de l'Estello lemousino, dei Farandoulaire sestian de z-Ais de Prouvènço, emai dei group de Prouvènço e dóu Bournat dóu Perigord, apoundu d'esperéli au trin d'aquelo matinado, ami de la valènto Nacioun Gardiano, me rejouisse de vous vèire tóuti magnifi enaura dins un fervènt e bèl enavans lou fiò sacra de la patriò dins uno fèsto qu'acampo tant de mounde, lou festenau de Santo-Estello dóu Felibrige. Emai aquelo assemblado festiero nous fague pas óublida lou mespres seculàri de l'estat, empacho pas que vuei sian pèr trefouli, pèr èstre urous ensèn.

Midamo, Messiés, la tradicioun qunto que siegue ajudo à mies sesi l'aveni, la tradicioun nous ramento qu sian, d'ounte venèn e nous draio lou camin de l'aveni.

La tradicioun nous rememourìo li foundation de la civilisacioun, de l'art de viéure e dóu prougrès, la tradicioun radus au Vrai e au Bèu! Adus un pau de simplecita, un pau de verita e de sentimen sena dans lou mounde desmesura dóu milenàri tresen qu'escafo la richesso di diferènci e di particularita de cadun, qu'alargo l'indiferènci, qu'aplano ineisourablamen la soucietat.

Ai lou devé de tourna-clama eici que la culturo nostro qu'avèn la chabènço de viéure e de parteja, es un bèn qu'a ges de pres, que devèn resista à soun avalimen, que devèn tóuti li jour l'apara e la canta.

Siguen fièr d'aquelo culturo, respetèn-là! Fasèn la counèisse. Aquelo culturo, es la tradicioun, la tradicioun es la culturo, valènt-à-dire qu'en uno garbo d'or soun liga: la lengo e la literaturo, lou coustume, la danso, la musico, lis us, la cousino, l'art et l'architeituro, lou biais d'èstre et de viéure, li proudu de la terro.

Dise mi gramaci en tóuti aquéli que fan viéure aquelo tradicioun, nosto culturo, dins lou respèt de la pensado que nous ensigné Frederi Mistral e dins la fidèlo draio dóu Felibrige. Lou soucit e la fièrta d'apartenènço à la civilisacioun d'o a de nous teni, a de vous teni coumpagno de-longo. D'en pertout n'en sias li messagié, li porto-voues, es l'auto messiou que revèn en cadun de vautre, un cop rintra au vostre, pèr faire gagna lou reviéure de nòstis antìqui liberta.

Longo mai en tóuti!

Vivo lou Felibrige!

E vivo la Santo-Estello de Seloun!

Sus li cop de dos ouro uno raisso privè la cour dóu castèu de la cour d'amour que dóu cop se tenguè à l'Espàci Carle Trenet. Li group i'an fa mirando e la presentacioun de Frederi Soulié forço presado.

A sièis ouro l'auditourion èro tourna-mai cacalucha pèr escouta li laus di Majourau Carle Galtier, Renat Llech Walter e Gui Giraud prounoucia pèr sis sucessour à la Cigalo de Durènço, de Cleira o de l'Orb e di Mauro, li Majourau Miquèu Benedetto, Pau Raynal e Pèire Imbert.

A niue, l'espèctacle "De Mirèio à Mireille" retipavo lou rescontre entre Frederi Mistral e Gounod, uno creacioun santestellenco mesclant tiatre, cant liri, musico e danso que lou publi se regalè de vèire e d'entèndre. Li picamen de man anèron larg de-vers tóuti lis artiste e mai mai à la Felibresso Magali Djivdjivian qu'estabousiguè e pivelè lou mounde.

Lou dilun lié de jun lou Counsèu generau dóu Felibrige, fuguè un long e fruchous acamp ounte s'escrunèron li bilans de l'obro coumplido despièi la Santo-Estello de l'an passa à Gréus. Ié fuguèron evouca lis afaire discuti en Burèu generau e en Counsistòri emai, lou sucès de l'annado Mirèio, lou travai dóu Counsèu de l'Escrì Mistralen, la lèi avenidouiro sus li lengo regionalo, la manifestacioun dóu 24 d'òutobre à Carcassouno... Au cous de la sesiho pièi, li felibre an ausi Dono Duminico Serena, Direitour dóu Museon Arlaten - Palais dóu Felibrige, faire lou poun sus l'estat de la restauracioun dóu Museon, Damisello Rita Mazaudier e Paulin Reinard, proufessour, adurre un testimòni en matèri d'ensignamen de la lengo proche li jouine, Segne Jan-Louis Oheix, Conse-ajoun de Scèus, parla dóu trin de la felibrejado de Scèus venènto.

Li Sendi Michèu Bonnet (legi pèr lou felibre Glaude Descombels), Pèire Bernet, Francés Pontalier, Pau Valière, Mario-Nadalo Dupuis, Miquèu Benedetto faguèron si raport di mantenènço; touquèron is afaire d'ordre generau emai à la plaço que lis Escolo Felibrenco tènou dins lou Felibrige.

Enfin la candidatura de la vilo de Castihounès (entre Brageirac e Agen) fuguè adoutado à l'unanimeta pèr l'ourganisacioun de la Santo-Estello de 2010.

Lou Banquet de la Coupo qu'a segui acampè quàuqui 350 felibre, lou Baile ié prouclamè li nouvèu majourau, e li mantenèire nouma mèstre d'obro e qu'an reçaupu uno letro de felicitacioun (vèire La Revisto N°253).

Au moumen de béure à la Coupo lou Capoulié prounouciè li paraulo seguènto:

Discours de la Coupo

Agroupa à la sousto dóu castèu fieramen auboura sus la roco dóu Puech e que d'Empèri porto lou noum, sian pèr senti lou pes de l'istòri, lou pes de l'eiretage que n'en sian mèstre. Sian pèr senti la vertu dóu Felibrige que nous avivo, foro lis an e li siècle,ubre li bàssi pretencioun d'un mounde clafi de gousto-soulet, à la noblesso di qualita umano di gràndi civilisacioun.

Aubouran vuei, pèr lou proumié cop, la Coupo sus li clapouiro e li gràndi prado de la terro de Crau, l'aubouran en vilo de Seloun, ciéuta istourico qu'aleno à l'en-dedins de si bàrri ancian un èime de l'age mejan ounte trèvon despièi lou siècle segen lis ouble de Michèu de Nosto Damo e d'Adam de Craponne. Seloun, tambèn vilo mouderno qu'a sachu s'alarga dins uno justo mesuro e expandi soun renoum. Aubouran la Coupo eici à la memòri d'Antòni Blàsi Crousillat, à la memòri d'uno chato de Prouvènço, à Mirèio. Mirèio que se n'en celèbro pertout lou cènt-cinquantenari, l'astrado a vougu que lou Felibrige la festeje au siéu à Seloun de Crau. Se devèn de ramenta lou role felibren que jouguè la Vilo de Seloun bono-di lou pouèto Antòni Blàsi Crousillat que debanè sa pasiblo vido au cascai de la grand font. E coume se teni de cita dins lou remembre la *Terre Provençale* de Pau Marièton:

— *Salon est une ancienne et jolie ville provençale. Un vieux château fort des archevêques d'Arles la domine. O la gente et fraîche ville ombragée de platanes, ô les belles eaux découlant des vasques moussues! Sur cette place, la statue d'Adam de Craponne, le prince des ingénieurs français, et le bienfaiteur de Salon: il y amena la Durance en 1559, transformant en une oasis pleine d'ombre et d'eaux vives son pays natal, alors sec et pierreux. ...Mistral n'a pas revu Salon depuis plus de vingt ans, quand il écrivait la préface de la Bresco, de son vieil ami Crousillat. C'est pour surprendre ce doyen des félibres que nous sommes venus à Salon. Le soir du même jour, tout Salon, sachant déjà que le poète de Maillane était dans ses murs, l'orphéon provençal de la Crau s'assembla, et, vers minuit, il offrait dans son cercle une longue et touchante aubade au Capoulié...*

Mistral tenié en grand estimo aquéu que counsideravo coume lou decan di felibre e que l'obro aguè d'aflat sus la siéuno. Tre l'espelido dóu Felibrige li dous pouèto fuguèron forço liga. Crousillat fuguè de segur un grand savant dóu Felibrige, un artisan dóu regréu. Prenguè sa part, i coustat de Mistral, à la reformo literari de la lengo, sufis de legi sa courrespondènci pèr s'avisa di preocupacioun linguistico e leissicoulougico que lis uniguèron d'annado de tèms.

En aquelo annado mireienco, de souvenènço e de celebracioun, avèn de rèndre lou juste óumage que devèn à Antòni Blàsi Crousillat, mai avèn d'enaire que noun sai lou miracle de Mirèio, Mirèio pouèmo felibren que counsacrè la glòri de Mistral, la valour culturalo de nosto lengo e de noste mouvemen, Mirèio que reviéudavo la counsciènci dis ome d'o, qu'a afourti l'eisistènci e la necessita dóu Felibrige. Frederi Mistral éu-meme lou pensavo, sabié ço que representavo Mirèio pèr lou Felibrige. Lou Parangoun un de si pu bèu pouèmo dis Óulivado n'en baio la provo:

*Mai Santo Estello au soum de l'empirèio
A fa miracle, un bèu matin de mai:
La vasto Crau vèi espeli Mirèio
E dins lou cèu, o Prouvènço, en idèio
As reflouri, mai flòri que jamai.*

Aguen counsciènci, car felibre, que lou miracle de Mirèio perduro. Es bèn lou miracle de Mirèio qu'a permes, l'an passa, la moudificacioun de la coustitucioun e que s'esperlounço vuei emé l'atualita parlamentàri toucant li lengo regiounalo. La draio duberto pèr lou Felibrige porto frucho e meme se sian luen di vitòri pantaiado, qu'un jour bessai estelejaran, la qualita de noste message provo l'eicelènci dóu coumbat. Posque lou cènt-cinquantenàri de Mirèio empura encaro mai nòsti visto e nosto toco, posque pèr la vertu dóu cap-d'obro nous enlumina lou camin de la vido, d'aquelo vido prefoundo que déurié de-longo aviva noste esse, que déurié aviva la coustanto resoun de noste engajamen de felibre, que déurié aviva, sènso jamai cala, nosto voulouna de pas se faire depoussedi de noste eiretage, nosto voulouna fermo de proutegi, de mestreja, ço que degun a de nous rauba: nosto astrado e nosto liberta. Mai tambèn, en aquesto benurouso annado, avèn de se mesfisa d'aquéli que pastouion l'istòri, d'aquéli que furnon dins lis archiéu pèr n'en destousca d'escrí parciau, n'en manleva de tros e de fa, li dessepara de soun epoco e de soun countèste e ié faire dire ço qu'es pas. Avèn de se mesfisa d'aquéli qu'adoubon, interprèton, revèlon ansin li fa e lis escri cinquantenàri o centenàri à soun biais e qu'entretènon un esperit parciau e poulemi marrit pèr la Causo.

Mespresen li qu'escupisson sus l'istòri, li que preferisson lou verin au soulas e à la councòrdi. Nosto fierta fai pas plaço à-n-aquéli que fan escorno à nòsti davancié, is archiéu, à noste patrimòni e à la memòri. Rebutan ferme la marrido fe e lou nescige, denouncian li biais de faire nefaste. Lou dise eici aut e fort, se reescríeu pas l'istòri emé l'Istòri.

Vous counvide de metre de-longo sus lou pountin la verita, la realita, la sauvo-gardo dóu bèn literàri, dóu bèn inteleituau, de l'Obro. Vous counvide de viha au respèt que s'ameriton e qu'an besoun noste Mèstre Frederi Mistral, nosto lengo, nosto culturo, nosto civilisacioun. Vous counvide de viha au respèt que s'ameriton nosto assouciacioun lou Felibrige e li 252 numerò de nosto revisto que recaton la memòri, que soun un eiretage que poudèn pas leissa escarni. Noste devé es de viha, d'agi, de clama la bèuta. Ço que nous fai felibre es justamen aquelo tenesoun de canta lou bèu e lou verai, de faire triounfla l'umanisme, lou respèt, lou dre.

Lou Felibrige esmòu dins l'ome li sentimen li pu requisit en empurant dins éu uno flamo que lou caufo e l'ilumino. Es aquelo cremour que lou caufo e l'ilumino, cremour de la patriò cantado dins Calendau qu'avèn de teni d'à ment.

Dins un tèms que nòsti terro souffrisson d'un malaise ounte i'a autant d'inchaiènço que de descor. Li jouvènt an besoun de faire sang de nòu. Fasès-ié dounc entendre li leiçoun mistralenco, li leiçoun de Mirèio, li leiçoun de Calendau! Calendau que i'a cènt-cinquanto an, jour pèr jour, pèr Pendecousto de 1859, quatre mes après l'espelido de Mirèio, Mistral n'en presentavo lou plan à Ludouvi Legré e que devendra la grandò epoupèio naciounalo de Prouvènço.

Que vèngon dounc medita nòsti jouine. Ajudas-ié. Nous fau agué la pretencioun d'adurre la pensado mistralenco, l'idèio felibrenco à la poutado de tóuti, d'integra la pensado mistralenco, l'idèio felibrenco dins la vido vidanto. Nous fau agué la pretencioun d'integra li valour felibrenco i tèms mouderne, de li faire passa dins lis esperit coume un moudèle de soucieta, coume uno chanço.

Es que, de noste tèms, lou mounde se fan generalamen uno fausso idèio de l'esperit nostre, uno fausso idèio de ciéuta tau qu'èron, de la civilisacioun talo qu'èro, tau qu'aurien degu nous li leissa. Jujan d'après ço qu'avèn souto lis uei. Sian talamen abitua is istitucioun que nous regisson qu'avèn peno à supausa que jamai degun ague pouscu se n'en passa, ni qu'autre-tèms n'aguèsson de preferablo. Aquelo coumprenesoun fautible a faussa la filousoufio de l'istòri, à mescounèisse lis esfors terradouren. Mau-grat lou tèms e l'èime jacoubin que sèmpre que mai gagno, à-n-aquéli, que vuei encaro nous voudrien embarra dins de rego que soun pas nostro, ié cridan noste desrèi, nosto fierta, nosto dignita.

Fau bèn se n'en faire uno idèio: es dins l'esperit de ciéuta, de vilage, de campagno nostro que residò la vertadièro forço crearello, que jais lou pur patrioutisme, aquéu que se counèis, aquéu que respiro, aquéu que se sènte batre souto la pèu, aquéu, car felibre, que nous reünis, aquéu que nous fai faire tant de pantai ambicious.

Avèn à nosto man un estrumen sènso parié, qu'à-n-éu soulet es capable de faire prouado e mai que prouado; un estrumen poudèros, viéu, unico, ancestrau e moudèrne, un estrumen arderous, refoulant regoulant de fe, d'amour, de counvicioun, un estrumen qu'es lou reliquàri de nòstis antiqui fundamento mai qu'es en meme tèms lou grand ressort de nòstis espèr.

Aquel estrumen, despièi cènt-cinquanto-cinq an se dis: Felibrige.

Devès parti d'eici lou cor reviscoula, fisançous e voulountous, enanas-vous en em'aquéu levadou meravious en tèsto, levadou ideau coume aquéu qu'antan aubouravo li meravio dóu mounde. Poudrés, em'èu, senoun aubourava lou mounde, dóu mens aubourava dins lou pitre de vòsti counteirau, li naut sentimen que fan l'ome glourious de si sourgènt, ourgueious de soun païs, estaca à si nòbli tradicioun ancestralo, decida à metre en lusour soun passat, en lausour soun presènt, en favour soun aveni.

Noun, lou Felibrige es pas un pantai, lou Felibrige grandò e bello causo, es un flambèu. Res coume éu tèn l'empento de la respelido miejournalo despièi mai de cènt-cinquanto an, res coume éu fai valé l'inmènso diversita de noste patrimòni lenguisti. Res coume éu a farga l'istòri nostro. Vous alassès pas jamai de predica, de canta lou Felibrige, fau de-longo countunia d'espandi soun noum, sènso lassige,

sèmpre faire coumprendre la resoun e faire ama la toco de noste mouvemen sènso jamai óublida qu'avèn d'atous mèstre pèr faire gagna l'auto idèio felibrenco, la toulerènci, la sagesso, lou respèt.

En devenènt Felibre, se sian vouda au service de la Causo miejournalo en ié dounant touto nosto vido. Lou Felibrige vòu touto nosto vido. Aquéu doun de se, se reprèn pas, mai s'afourtis e s'alargo tóuti li jour un pau mai. Coume es bèu noste role de felibre: empura l'enavans, sousteni lis iniciativo di bon patrioto, lis encouraja dins si desfèci, sauvo-garda dins lis oustau lis us de nòsti àvi tant sàvi, tant sàvi, li principe d'educacioun que nous soun propre, counfourta li maucoura, auboura lis aclapa, mespresa l'agarrido e crèire au triounfle. Noste role es de crèire e empegne lou mounde sus nòsti piado, de teni la tèsto auto, èstre mai fièr que lou fièr. Noste role, de dela nòsti persounalita, nòsti caratère, nòsti diferènci, noste role es de faire vincre dins la fe coumuno, l'amour dóu devé.

Auboure la Coupo à la memòri dóu Mèstre, lou grand Frederi Mistral qu'a douna Mirèio au mounde, auboure la Coupo is ome illustre de la terro selounenco.

Porte un brinde à Moussu lou Conse de Seloun.

Beve en l'ounour de tóuti li regioun de Franço counsciènto de si dre e que bataion à Paris pèr uno justo recouneissènço de sa lengo e de sa cultura.

Beve à l'ounesteta e à la sincerita dis ome.

Beve à la counsciènci dis ome.

Beve à la vido felibrenco, beve à vàutri tóuti, car felibre.

Jaque MOUTTET
Capoulié dóu Felibrige

Quouro li picamen de man calèron, èro à la rèino de s'adreissa i felibre:

Segne Capoulié, Moussu lou Proumié Conse, Midamo, Messiés li majourau, Midamo, Messiés lis elegi, Car felibre,

Siéu urouso de vous retrouba, dins la bono vilo de Seloun de Crau qu'a aculi aquest an, pèr lou proumié cop de l'istòri dóu Felibrige, uno Santo-Estello.

Seloun, vilo istourico e graciouso que nous a prouva, ansin, soun estacamen à sa tradicioun d'acuiènço.

Elo, qu'a vist naisse o viéure d'ome qu'an marca soun istòri mai tambèn nosto istòri.

Es pas poussible de pas parla, vuei, d'un sant-roumieren, valènt-à-dire, de Nostradamus, l'ufanous medecin, astroulogue e counseié dóu Rèi qu'a viscu e travaia d'annado à Seloun, mai tambèn, de dous selounen: Adam de Craponne qu'a pourta l'aigo de Durènço à Seloun e dins uno partido de la Crau, e de l'autour e pouèto, Antòni Blàsi Crousillat, un felibre avans li felibre o lou Primadié avans li primadié qu'a oubra emé Roumaniho, pièi, Mistral e Aubanèu pèr la lengo nostro.

Ansin, aquéu, Mistral l'a saluda coume lou decan di felibre, en 1890, à la Santo-Estello de Mount-Pelié, es esta ounoura coume se devié aquest an pèr la vilo de Seloun e lou Felibrige.

Seloun, qu'a pas óublida, dins lou meme tèms, lou role maje qu'avié a teni en aquelo annado, tant especialo, qu'avèn bateja "Annado Mirèio".

D'efèt, coume lou sabès tóuti, 2009 es l'óucasioun de celebra lou pouèmo tant bèu de Frederi Mistral.

Lou grand pouèto prouvençau, e subretout maianen, qu'a sachu ounoura, la Prouvènço e faire descurbi nosto lengo mespresado au mounde entié emé Mirèio.

Mirèio, celebrado pèr tóuti, au siècle XIXen, que siegon pastre, gènt di mas, o noutable, ome pouliti, mai subretout pèr lis escrivan de lengo d'o o d'aiours.

Seloun, que ribejo la tant bello e crudèlo Crau, mounte Mirèio, dins si quinge an, a talamen souffri dins sa traversado d'aquelo misterioso e secreto estendudo.

Mirèio, que lou pouèto Crousillat èro impaciènt de legi coume lou disié dins soun pouèmo: "A Mistral":

*Mai quouro auras feni de trena toun panié,
Quouro de nous lisca ta bello jouino-fiho?
Que m'escride countènt, e jamai façounié:
Ta Mirèio, o Mistrau, es uno meraviho!*

Avans de brinda, voudriéu saluda lou nouvèu majourau Sèrgi Bec, que m'a fa l'ounour de me chausi coume Rèino dóu Felibrige.

Brindarai, vuei, à l'aveni de la lengo nostro, au pople de Prouvènço e de Crau que nous a aculi aquest an.

E longo vido i felibre.

Verounico FABRE-VALANCHON

Rèino dóu Felibrige

De vèspre, au Tiatre municipau Armand, li dous coumedian dóu *Théâtre du Chêne Noir*, Aliço Balaïdi et Damian Rémy, que jogon *Mireille* dins un audacious asatamen de Gerard Gelas an fa mirando. Soun interpretacioun requisto e subre-valènto a pivela li cinq cènts espetatour presènt que faguèron uno ouvacioun que s'arrestavo plus. Un triounfle!

L'endeman bello finido, li felibre soun ana en Crau ounte an descurbi l'obro d'Adam de Craponne, l'escolo di pastre dóu doumaine dóu Merle, la culturo dóu fen de Crau qu'a uno Apelacioun d'Óurigino Countouroulado, l'ecomuseon de Sant Martin, lou castèu de Richebois. La journado s'acabadè au Doumaine di Glaujo ounte en turtant lou vin requist que se ié fai, lou Capoulié espremissié quàuquis amistòusi paraulo d'au-revèire e tóuti de se baia rendès-vous l'an que vèn à Castihounès.

Ansin prengué fin uno Santo-Estello que leissè gaire boufa li felibre vengu de tóuti li recantoun di terro d'O sus li piado de Michèu de Nosto Damo, de Craponne e de Crousillat.

Gramaci i felibre de l'Eissame e au Municipè Selounen.

J. M.

SANT FRANCÉS D'ASSISO - VUECHEN CENTENÀRI

Li biougrafio de Sant Francés fan pas toujours la part de la legèndo e de l'istòri, mai que mai aquéli de l'Age-mejan. Sabèn pamens que soun noum vertadié èro Francés di Bernadone e que neissiguè en 1182. Sa maire èro de Tarascoun que soun paire, riche marchand, avié couneigu en venènt à la fièro de Bèu-caire.

Tiravo d'uno famiho de marchand proun couneigudo e sa jouinesso fuguè pas d'un sant... Pantaïavo que de chivalarié e d'epoupèio, e prenguè sa plaço dins la revóuto di coumuno contro la noblesso, talamen bèn que fuguè encarcera. Rintrè pièi dins l'armado mai coumençavo deja de douta de sa voucacioun. Endraiè alor uno vido de preguiero au service dóu Crist. Sa famiho l'acusè de degaia si bèn mai pòu i'enchalié. Decidè de resta paure, dins la Glèiso e vai ansin qu'en 1209, fai tout bèu just 800 an, foundè uno counfrarié coume èro de modo d'aquéu tèms. Au contro di Vaudés, éu s'aubourè pas contro la Glèiso, ié voulié resta dedins e n'èstre recouneigu.

Lou Papo Inouçent III ié diguè de vo e l'ordre di Fraire minour, li Francescan, espeliguè emé sa règlo de paureta pèr resta dins l'esperit de l'Evangèli. En 1212, Claro d'Assiso foundè la branco femenino, li Clarisso.

Sant Francés mouriguè, fidèu à la règlo qu'avié fissado, dins uno paureta assouludo. Lou mounde a souvènt retengu que parlavo is aucèu e i loup, mai sabèn plus pas tant, tóuti li countradicioun que i'avié en éu. Un Italian (G. Todeschini) vèn meme de s'avisa que sa paureta voulountàri sarié la fundamento d'uno ecounoumìo de marcat...

Fin finalo, Francés d'Assiso èro un ome e ié poudèn trouba tout ço que voulèn. Mai retendren subre-tout lou pacifisto que voulié counvincre emé li mot pulèu qu'emé l'espaso.

Poudèn pas parla de Sant Francés, sènso se rememouria li poulit *Pouèmo francescan*, dóu rèire capoulié Marius Jouveau, publica emé lis ilustracioun d'Enri Pertus. Un cap d'obro de pouèsio e d'art prouvençau.

Majouralo Peireto Berengier

L'òli

*Un toupin à la man, de bastido en bastido,
Lou bon Francés vai quista d'òli. Pèd descaus,
Camino dóu matin au sero sèns repaus
Trepant jouiousamen l'ourtigo e la caussido.*

*Tre que veson veni l'Ome qu'a rèn de siéu
Sus la terro, senoun soun amo ensouleiado,
Li masiero autant-lèu preparon sa raiado
D'òli rous pèr l'autar de la Vierge e de Diéu.*

*Car es pèr empura lou calèu di capello
Que Francés quisto ansin dins tout lou terradou,
Lou cor gai de pensa que sus lis ouradou
Poudra lusi longtèms lou lume que trampello.*

*E quand, lou toupin plen, torno las à noun plus,
Davans l'autar se dis: La viholo que briho
Es l'amo dóu Païs, amor que de l'Oumbrìo
Tóuti lis oulivié n'alimenton la lus.*

7^{en} CENTENÀRI DÓU PAPO URBAN V

Guihaume de Grimoard, que neissiguè en 1309, au castèu de Grizac, proche Pount-de-Mountvert dins la mountagno dóu Bougès (proche dóu Mount Louzèro) fuguè lou soulet Cevenòu d'avera uno celebrita internaciounalo à l'Age-mejan.

Cousidera coume un sant ome, fuguè elegi Papo d'Avignoun, à la souspresso de tóuti alor qu'èro abat de l'abadié Sant Vitour de Marsiho. D'efèt s'èro fa beneditin alor qu'einat de sa famiho aurié degu faire chivalié. Mai amè miès passa de l'universita de Mount-Pelié pièi de Toulouso (pèr lis Art e lou Dre civi).

Un cop beneditin (à Chirac, proche Mende) estudiè lou dre canoun e teoulougiò. Venguè pièi abat de Sant-German-d'Aussero pièi de Sant-Vitour (ounte avié fa sa proufessioun de fe). E lou 28 de setèmbe de 1362 (avié 53 an) fuguè elegi Papo pèr beileja la Glèiso universalò despièi lou Palais d'Avignoun.

Carle de Pomaret diguè d'èu "*Un Pape austère, ascétique, pourchasseur d'abus, redresseur de torts*". D'efèt, aguè à cor la reformo de la Glèiso e luchè de longo contro sis abus".

Papo bastissèire: ié devèn laatedralo de Mende qu'óublidè jamai si Ceveno natalo, la coulegialo de Bedoues ounte es sepelido sa maire, e aquelo de Quézac, la glèiso de Grizac, la faculta de medecino de Mount-Pelié, lou coulègi de Sant-German-de-Calberto (en Ceveno) e uno bono part di muraio de la vilo de Flourac. E sabèn coume faguè grandò pèr nosto abadié marsiheso de Sant Vitour.

Papo europén: ié devèn lis universita de Cracouvìo, de Vieno, de Pecs en Oungriò.

Ajudè pèr la pas quouro la guerro de 100 an, en apielant pèr libera Jan le Bon. D'aiours, en gramaci, lis estajant de soun vilage de Grizac fuguèron escàpi d'impost fin qu'au siècle XVII...

Ome de pas ajudè Prouvènço quouro li Gràndi Coumpagnié ié fasien tripet pelòri en li mandant se batre en Espagno... Mai ié fauguè paga uno grosso soumo à soun cap Bertrand du Guesclin.

Es Urban V, tambèn que tournè à Roumo, en abriéu de 1367. Grand tristesso en Franço e en Avignoun! Mai, la situacioun en Itàli èro talamen bouroulado, éu, talamen isoula, que tournè en Avignoun (emé l'idèio d'apasima li relacioun Franço-

Anglo-terro) en 1370 e ié mouriguè lou 19 de setembre de la memo annado. Un an avans avié agu la joio de faire sant, soun peirin Auzias de Sabran.

Se coumpren que lis Ami d'Urban V faguèsson tout pèr lou faire santificat! Li 3 e 4 d'òutobre, de manifestacioun religiouso e culturalo se debanaran à Mende.

Urban V, un ounour pèr la Glèiso, uno glòri de Louzèro e de Franço... mai un anniversàri "òublida" demié li "Célébrations Nationales"!

Majouralo Peireto Berengier

LA FIÈIRA AGRICÒLA

Sufís que, a la fin del mes de febrìer, coma cada an, s'es tenguda a Paris la fièira agricòla... lo salon internacional de l'agricultura, çò dison los parisencs; poirián dire: la messa granda. A la pòrta de Versalhas, a l'emplaçament dels ancians barris de la capitala, s'èron recampats, un còp de mai, milieirats e milassadas de monde de tota traca.

Los paisans de la França entièira, bèls primièrs, amb lor cabal de boària: au- malha, bestial de lana, bestial boïn, caprin, porcin, cavalin, lo polalh, conilhs, colombs, e que te sabe mai. La chinariá, la gossalha ten totjorn bravament de plaça, tant son nombrosas las raças de chins de vira, chins de caça, chins de companhiá.

Cal veire cossí son fièrs, cossí se'n creson, al jorn d'uèi, los paisans...que dise: los agricultors. Abolit es lo temps del cuol terrós, del pacan ruste, lord, malgraciós, malfardat, sotze e vergonhós; lo progrès l'a agantat e trasformat en entrepreneire vertadièr.

An rason de se tibar e d'apolicar lor bestial, lo jorn del concors general; per crosament, seleccion, las menas que antan descuschavan son estadas melhoradas, son vengudas linhadas prospèras que vos fan lega, lebridge, res que d'agachar. Parièr per las viandas que produsisson, besonhas de primièira que ne pòdon far la reclama sens crenta: carnufalha, ortalha, frucha, vins e, mai que mai, cerealas granivolas en abundància.

Lai donc, una setmana a tenant, s'estaloirava, a bèls uèlhs vesents, la diversitat fonsa de la França prigonda: geografica, economica e, tanben, culturala, etnografica, lengatgièira; per lo que aseima las tufas, escota los parladisses, se'n manca que lo centralisme nivelaire aja encara tot aplanat.

Es per aquò, probable, que los vilandreses de tot atge e de tota condicion s'acorsan a la fièira coma fedas a la sal. Los vièlhs i retròban un flòc de lor joinessa e los enfants, amb lors uèlhs meravilhats, descobrisson un univèrs dins sa realitat, fòra lors jòcs-vidèò artificials. Los politicians, tanben, cal que i vengan se far fotografiar, s'empafar e paupejar lo cuol de las vacas per de dire que son pas tecnocratas del còrd sec.

Pr'aquò, dins l'agricultura la populacion mèrma sempre mai. Segon las estadisticas de l'I.N.S.E.E, la França ten sonque 1,4 del cent de paisans, pas mai que de calfaires rotiers. Uèch Franceses sus dètz vivon en vila. Mas un brave escag se volrián cabir a la campanha; tot còp, n'i a d'unes que fan lo salt. Per totes, los produchs del terrador son venguts a la mòda suls mercats. En vacanças, l'estíu, visitan los musèus de la

vida rurala, s'afeccionan per las fèstas de las meissions dins los vilatges ont los paisans tornan donar lo vam a las maquinas d'un còp èra: locomobilas a vapor, bateiras, tractors de las annadas cinquanta, eca...

D'ont mai la civilisacion paisana s'anica, d'ont mai lo monde i s'interèssan. Paradòxa?. Pas tant qu'aquò. Dins una pontanada que tot caplèva, capvira, que las vilas engolisson la fola anonima, lo vilatge (mai siá bravament desertat) e son cloquièr representan quicòm de segurent, amaisant, e demòran un senhal simbolic ont s'acranan los sòmis e las esperanças.

Damatge que la paisanariá aja pas encara encapadas aquelas tendéncias, envejas e demandas dels ciutadins. De mercé l'abandon pels emigrats, los paisans que demòran ténon totas las tèrras agricòlas. Desenant, d'unes se créson sols pel país, desaviats pel corporatisme, aborlhats per lor capitada economica que se pòt enanar coma es venguda ambe la P.A.C. Al lòc de far venir flumes de lach, clapasses de burre e altrás monoproduccions de sòbra, que riscan de los menar a quincanèla, farián mièlh d'amodar, a respècte del monde urbanisat, fòrmas novèlas de sociabilitat e d'activitats que lor portèsson revenguts complementaris, sens tant s'azardar.

An aquí una escomesa de las bèlas per deman.

Majoral Robert ROUSSET

L'ÒME QU'ÈRA NASCUT A 80 ANS

Los cinefils d'entre vautres aurán pas mancada, lo 4 de febrìer passat, la sortida en França del film *L'étrange histoire de Benjamin Burton*¹ de David Fincher qu'obenguèt tres oscars. Lo film nos conta l'estonanta istòria de Benjamin (Brad Pitt) que nasquèt a 80 ans e que visquèt sa vida a la revèrs. Situat a la Novèla Orleans, lo film seguís sas tribulacions de 1918 a d'uèi e en particulèr sas amors ame la polida Dasy (Cate Blanchett).

Lo film es una libra adaptacion d'una novèla de l'escrivan american Francis Scott Fitzgerald (1896-1940) pareguda en 1922 dins lo recuèlh *Tales of the jazz age*.² Aquel libre es atanben a l'origina d'una de las òbras mai originalas de Frederic Cayrou, un felibre carcinòl fòra nòrma que ne celebram augan lo 130en anniversari. La novèla de Fitzgerald comença en 1860 a l'espital de Baltimòra decant Roger Burton e sa dòna espèran la naissença de lor enfant.

Mès lo que baptejan Benjamin, correspond pas gaire al nène qu'esperavan: nascut vièlh, sembla un òme de 70 ans. Las primièiras annadas seràn bèdras pel dròlle rufat coma una figa e rebutat per totes, dusc'a l'Universitat que refusa son inscripcion. Mès lo temps apasima son patiràs e son còs rejuvenís.

Alara que sembla d'avure 50 ans fa lo rescontre de la jove Hildegarde, atirada pels òmes madurs. Se maridan e la familha s'agrandís ame l'aribada de Roscoe, mès los

¹ *The curious case of Benjamin Burton*

² N'auriá trobada l'idèia dins aquela pensada de Mark Twain: "La vida seriá plan mai urosa, nasquensèm a 80 ans e nos sarrensèm pauc a pauc de nòstres dètz-e-uèch ans."

guirguilhs tardan gaire dins lo parelh. Mentre qu'ela vielhís naturalament, Benjamin ganha en joinessa física e pensa pas qu'a falordejar.

Aprèp avure combatut pendent la guèrra ispanò-america, es ara acceptat a l'Universitat ont i ven lèu una vedeta per sos espèts esportius. Mès sa creissença inversada s'arresta pas a n'aquel periòd daurat e l'enfancia lo gaita. Volent tornar mai s'engatjar dins la guèrra, es logicament rebutat e se dèu resignar a rejonher los drollets als quals sembla ara. Dins la gardaria, descubris los plasers simples e lo gost del lach qu'òm i balha serà son darrièr remembre. Coma David Fincher qu'a conservat sols lo titol, lo nom del personatge principal e son biais de rejoyenir. Frederic Cayrou el atanben pren de libertats ame la trama narrativa de Fitzgerald, qu'i servís de pretèxte per far passar sas idèias patrioticas e son estetica felibrenca.

Lo roman de Cayrou se debana a Merabilhac, "*un tros de bilachot perdut al mièit de las grezos*" del Carcin bas, pròche Montpezat. Lo narrator tomba sul cròs d'Hildebert Rascabren "*nascut lou 27 de mai 1864 à l'âge de 80 ans mort al brès lou 6 de jun 1944*" una vielhòta que se tròba pels passes li conta son istòria. Los Rascabren son molinièrs sus un puèch, es aqui que nais un nène tament òrre que lo paire lo vòl anar negar, mès que urosament per el, al fial dels ans pauc a pauc rejoyenís. Passa son temps defòra a caçar. Sovent tòrna menar de vèsc per ne flocar sa cambra.

A 20 ans ne pareis 60 e es rebutat pel servici militar a contra còr, el que se volia batre per son pais. De mai abança en atge de mai es reborsièr a tota règla. Montalzat, anciana vilà gallò-romana l'atrai, coma tot aquò que fa lum e en particulier los fuòcs de la Sant Joan, amai una nuèch anarà dormir jos la pèira levada de Vaur. Bel, los pialsès rossèls e frisats, d'uèlhs blus una longa mostacha se marida ame Maria a un moment ont res lo despartís pas del monde de son temps.

En 1914, a mai de 50 ans, s'engatja dins la Legion estrangiera, aqui ont demandan pas ges de papièrs e acaba la guèrra coma capitani. Mès los guirguilhs ame la femna tardan pas, mentre qu'ela vielhís, el ven de mai en mai jove que pensa pas qu'a far lo fat, o a jogar. Res arresta pas la marcha del temps. Dusc'a un "*bel joun... à dos ouros del mati, lou paure Hildebert quitèt de poupa e mouriguèt, luzent, repoutinat, fresc coumo uno rozo, ambe sus pòts, lou sourire d'un angèl.*"

A la fin de son tèxte Cayrou nos dona una clau possible a n'aquel mistèri. Lo jorn de la naissença d'Hildebert, lo paire cura las fundamentas del futur molin e jos un clapàs tròba un guerrièr cèlt.

Lo molin es aroinat a l'explosiu pels Alemands juste al darrièr bufal del nène. Tanplan Hildebert serià la reincarnacion del vièlh gallès. Enfin lo libre s'acaba sus l'idèia que las vertuts d'Hildebert se tornaràn incarnar dins tota la França per botar defòra los ennemics.

L'omé qu'èro nascut à 80 ans es acabat lo 15 d'òst de 1944, lo jorn del debarcament american en Provença e parèis a Montalban a n'aquò de l'estampaire Forestié en 1945 (sia 23 ans aprèp lo tèxte de Fitzgerald). Aquò explica en granda partida la tonalitat del libre. Cayrou, el, a 66 ans e va far prene a sa vida una novèla virada.

Frederic³ nasquèt lo 27 d'òst de 1879 a Sant-Martin-de-Belcasse al ras dels Sarrasins⁴ decant son paire Jean Faustin èra regent d'escòla, mès d'una familha paisana sortida de Borret⁵ en Carcin. Aprèp d'estudis a Tolosa, tòrna en Tarn e Garona coma veterinari. En 1905 a 26 ans dintra al servici del Wild West Show⁶ de Buffalo Bill, per i sonhar lo bestial e quand ne vira per far l'acrobata.

En 1912 s'establís als Sarrasins puèi a Montalban (ont demòra plaça dels Estats Units!) abans de se fixar a Montpezat-de-Carcin.

Pendent la primièira guèrra mondiala randoleja per tota l'America del Nòrd (Estats-Units e Canadà) coma oficièr del ravitalhament per crompar de cavals per l'armada francesa. Es ençaval que la languison del pais lo pren⁷ e que se met a compausar de poesias en lenga carcinòla, a son retorn seràn publicadas: *Moun Gabelat*⁸. De son experiènça americana ne tirarà tanben en 1926 un roman comique *Bouiage del Catèt de Macoturros en Americo*⁹ ont aparèis pel primièr còp aquel personatge de paisan carcinòl recurrent dins sas pèças de teatre.

Entre las doas guèrras Cayrou contunha de fa de poesias¹⁰ que li valon d'estre mantun còp coronat per l'Academia dels Jòcs florals, mès es sustot lo teatre que li val la reconeissença publica, d'unas de sas peças¹¹, sovent reeditadas, son ça que là encara jogadas d'uèi.

Lo trentenat de comedias publicadas an en comun d'estre cortas - un acte en general - e de botar en scena lo monde paisan. Collabòra al teatre d'Oc de Julieta Dissel, ont se liga d'amistat entr'autres amè Enric e Carles Mouly...

Son accion per la lenga se desplega tanben sus las ondas de Toulouse-Pyrénées¹² ont fa de conferenças en lenga d'òc. Felibre coma de juste, es nommat Mestre en Gai Saber en 1938 e elegit capiscòl de l'Escolo Carcinolo de Montalban.

La maja part de son òbra es escricha en ortografia mistralenca, mès jos l'influènça de Perbosc e de sos amics de l'Escola Occitana se vira a comptar de las annadas 40 vas lo sistèm ortografic del Majoral Perbòsc.

A la liberacion, quand pareis son roman fantastic, ven primièr conse de Montpezat e se lança en politica còsta Jean Baylet; granda figura del radical-socialisme dins lo

³ Norbert Sabatié es lo principal biograf de Cayrou veire en particulier Frederic Cayrou Poésie et Théâtre occitans (1879-1958) Poètes à l'école n°15 2008 Montauban 8 p.

⁴ Castèlsarrasin (Tarn e Garona)

⁵ Lo grand paire de nòstre felibre èra cantonier dins aquel vilatge.

⁶ De 1882 a 1912 William Frederic Cody dich Buffalo Bill (1846-1917) organisa e dirigís un dels espectacles los mai populars. En 1905 a Paris fa un triomfe.

⁷ Cada còp qu'o pòt, parla en lenga d'òc, coma aquel jorn que crosèt a Chicagò la cantatritz Ema Calvet, rèina del Grel Rouergat.

⁸ *Moun gabèlat recueil de poésies en langue d'oc couronnées par l'Académie des Jeux Floraux* Montauban Paul Masson 1922

⁹ Montauban, Paul Masson editeur 1930

¹⁰ *Dins so nostre* (1928 G.Forestié imp. Montauban), *A pot de Saco* (Forestié montauban s.d.), *Lo bestiari de la Bòrda* (1941 Montauban Forestié, preface en vers d'Antonin Perbosc), *Als quatre vents carsinòls* (Forestié Montauban 1943),...

¹¹ *Lous capous de la Petrounilho, Plègo-Sardos au permis de conduire, En trezièmo de Diupentalo a Mountalba, ...*

¹² *Conférences faites a "Toulouse-Pyrénées* imp. Toulousaine Toulouse 1940 82 p.

Sud-Oest e propietari del quotidian *La Dépêche du Midi* mès tanben sus las pesadas de son paire que siasquèt primièr conse¹³ e conselhièr general dels Sarrasins. Es aital elegit conselhièr de la republica puèi senator de 1946 a 1952. Pren posicion entr'autras causas per aparar lo cinemà, las societats sabentas e plan segur las lengas regionalas a l'escasença del vòte de la lei Deixonne en 1951. Son mandat electoral s'acaba en 1958, quinze jorns abans sa mòrt a Montpezat lo 23 de junh 1958.

Majoral Marc Lagaly

LI NOVO

L'agenda dóu Capoulié - 2009 - Jour à cha jour

30 de jun En Avignoun (PRO) acamp de la jurado dóu Pres de la Voucacioun Prouvençalo. Èron presènt li Majourau Jan-Marc Courbet, Lucian Durand e Francés Mouret.

2 de juliet Au Caila, manado Aunanel-Baroncelli (LEN), felibrejado de l'Escolo dóu Vidourle. I'èron presènt peréu la Majouralo Mariò-Nadalo Dupuis, Sendi de Lengado e bèn segur lou Cabiscòu Ivan Plantier.

3 de juliet Au Castéu de Suso la Rouso (PRO), entrounisacioun dins la Coumandarié di Costo dóu Rose, èron presènt lou Majourau Jan-Marc Courbet, Baile dóu Felibrige e lou Cabiscòu de l'Escolo Marius André de Santo Cèio, lou Mèste d'obro Andriéu Tournillon.

4 e 5 de juliet A Bèu-Mount de Perigord (GP), felibrejado dóu Bournat. I'èron presènt peréu li Majourau Michèu Samouillan, Assessour dóu Felibrige, Francés Pontalier, Sendi de Guiano-Perigord, Patric Delmas emai li co-Cabiscòu Bernat Sendres e Charly Maas.

6 de juliet A Castihounès, acamp de travai emé lou Conse pèr la Santo-Estello venènto en presènci de l'Assessour Michèu Samouillan.

11 e 12 de juliet A-z-Ais (PRO) cinquantenàri de l'escolo di Farandoulaire Sestian.

17 de juliet Counferènci sus Mirèio à la coumuno de Vielha, Vau d'Aran (GB).

19 de juliet A Sant Meissemin (PRO), inaguracioun d'uno flour de camin Mirèio.

¹³ De 1908 a 1919

22 de juliet Estivado à Roudès (LEN)

25 de juliet Vesprado Mirèio au Festenau dóu Martegue (PRO). I'èron presènt bèn segur li Majourau Andriéu Gabriel Lucian Durand e Mirèio Durand-Gueriot.

26 de juliet Fèsto Vierginenco i Santo Mario de la Mar (PRO).

6 d'avoust Acamp generau dóu Grelh Rouergas à Coumpaire e à-n-Aguessac (LEN). I'èron presènt peréu la Majouralo Mario-Nadalo Dupuis e li Majourau Zefir Bosc, Jòrgi Girard, Nadau Lafon emai lou Sòci Hans Stroh e bèn segur lou Cabiscòu Renaud Falissard.

8 d'avoust Còu de la Luseto (LEN) oumenage à Andriéu Chamson. I'èron presènt peréu li Majouralo e Majourau Peireto Berengier, Mario-Nadalo Dupuis e Adòufe Viani.

8 d'avoust A Tulo (LEM) cinquantenàri de la presidènci dóu president-foundadou de la Soucieta Istourico e Regiounalisto dóu Bas-Limousin, lou Majourau Roubert Joudoux e vesito dóu site di Couleicioun Lemouzi. I'èron presènt peréu lou Majourau Nadau Lafon e lou Sendi de Limousin Pau Valiere.

8 d'avoust A Courèzo (LEM) vesprado à l'óucasioun de l'estage de lengo ourganisa pèr l'Escòla 'Chabatz d'Entrar. I'èro segur presènt lou Cabiscòu e Majourau Pau Raynal emai lou Majourau Patric Delmas que countavo e lou Sendi Pau Valiere.

14 d'avoust A Castihounès, rescontre emé lou Majourau Francés Pontalier, Sendi Guiano-Perigord.

15 d'avoust Rescontre emé lou municipe de Luchoun (GB).

23 d'avoust A Mandiuel (LEN) seten Dimenche di Tradicioun counsacra à Mirèio. I'èron presènt peréu li Majouralo e Majourau Peireto Berengier, Mario-Nadalo Dupuis, Glaude Fiorenzano, Andriéu Gabriel, Bernat Giely emai la rèiro-Rèino Oudilo-Alis.

An representa lou Capoulié vo lou Felibrige:

Li Majourau Gui Revest, lou 1ié de juliet à Carcassouno (LEN), à-n-un acamp de la couourdinacioun "Anen o".

La Majouralo Mario-Nadalo Dupuis, li 2 e 3 de Juilet à Mount-Pelié (LEN) au Forum europen: pèr uno poulitico éuropenco de la Culturo?..

Li Majouralo e Majourau Zefir Bosc, Jan-Marc Courbet, Jan-Lu Domenge, Mario-Nadalo Dupuis, Glaude Fiorenzano, Pèire Imbert, Nadau Lafon, Francés Pontalier, Roubert Rousset, Pau Raynal, emai li Mantenèire Evelino Auban, Aubert Bibal, Gabriéu Brun, Alan Constantini, Bernat Maurel, Bernat Sendres e Bertrand de la Tour d'Auvergne dóu 22 au 25 de juliet pèr teni lou banc dóu Felibrige à l'Estivado de Roudés (LEN).

Lou Mantenèire Pèire Martial, lou 24 de juliet à Lengon (GP) à l'Amassado di lengo de Franço.

La Majouralo Mario-Nadalo Dupuis, li 8 e 9 d'avoust à Sant Gile (LEN) à la representacioun de Mireille.

ATUALITA

Lengo de Franço

La revisto *Langues et cité*, publicado pèr la Delegacioun Généralo i Lengo de Franço, dins soun darrié numerò (juliet de 2009) nous baio quàuquis elemen de refleissioun interessant.

Ansin dins un article publica pèr Dono Carmen Alen-Garabato, aprenèn que i'a gaire de revisto, de perioudi que parèisson regulieramen, pas un mot sus "Prouvènço d'aro" que desempièi 1975 (àutri tèms, Prouvènço Dau!) parèis de façoun reglado tóuti li mes, pas un mot sus la revisto dóu Felibrige que parèis aro desempièi 2006 tóuti li dous mes regulieramen, pas un mot sus la revisto "Li Nouvello de Prouvènço" que parèis sènso fali desempièi 20 an. Belèu que ço que se fai sus la ribo gaucho dóu Rose es gaire couneigu e mai o mens mespresa!? de l'autro man?.

D'un autre las dins un numerò especiau *Les langues de France*, sian uros d'aprene qu'en Franço i'a d'àutri lengo que lou francés que soun parlado, *entre autre la langue d'oc ou occitan* que coumpren mant uno varieta: *gascon, languedocien, provençal, auvergnat, limousin, vivaro-alpin*. Acò es just e just la pousicioun dóu Felibrige.

En seguito legissèn emé plesi aquelo declaracioun:

— *Il est d'intérêt général que tous les français, grâce à ces manifestations de présence des langues dans l'espace commun, puissent avoir accès à ce capital historique et culturel qu'ils connaissent mal mais qui est leur bien commun.*

Pamens i'a un bemol, quand se parlo di gràndis assouciacioun d'aparamen di lengo regiounalo, lou Felibrige, proumiero assouciacioun — istouricamen — d'aparamen de la lengo d'O, es pas cita!

Se pensas que fau proutesta contre aquéu mancamen, vous recoumandan d'escrèure à: Delegation Générale à la langue française et aux langues de France - 6 rue des pyramides – 75001 Paris.

S'avès besoun de precisioun avans que de reguigna, poudès souna o escriéure au Baile, Jan-Marc Courbet ...! Se fara un plesi de vous baia lis entre-signes necite!

Grand Forum Européen

Li 2 e 3 de juillet passa Mount-pelié aculiguè un Grand Forum Européen emé la questioun que servié de baso au pensamen di coungressisto *pèr uno poulitico éuropenco en favour de la culturo?*.

À l'aflat d'EuromedInCulture e l'organisacioun counjouncho de la region Lengadò-Roussihoun, mai de sèis cènt delega representant d'assouciacioun culturalo, d'espert e d'elegi en cargo de la culturo, se recampèron dous jour à-de-rèng fin de chifra sus uno poulitico que pourtèsse frucho en matèri de culturo.

En seguido de forum interregionau de Seville, Niço, Guimarèes, Munich, Berchem Santo Agato, Liverpool, La Valetto (Malte), Héaraklion e Tunis, uno quingeno de païs, d'ou monde éuropen (alaman, beùge, grè, espagnou, catalan, italian, maltès, françès) e mieterran arabou-musulman (berbère, kabile, marouquin, egician, etc.) perpensèron sus uno couóperacioun agissènto e egalitari, pèr basti de pont soulide dins lou païsage culturau, soulo clau pèr teni targo à l'ignourènci.

Pèr abali la refleissioun, demié de counferencié d'elèi, es de nouta MM. Jòrgi Sampaio (ancian Président de la Republico dóu Pourtugau) sus *La Culture, vitrine de l'Union européenne dans le reste du monde* e Andriéu Azoulay, Président de la Foundation EuromedInCulture e Counseié dóu rèi dóu Marrò sus *Le dialogue interculturel et la diversité, fondateurs de la construction européenne*. Dirias que sa pensado caueguèron la necessita assouludo d'un dialogue inter-culturau éuropen-arabou-musulman: parteja li meme valour, mai d'umanita, mai d'umanisme, jita de passarello pèr se miés counèisse, coumprendre, respeta, pèr èstre capable de viéure ensèn, la Culturo estènt l'outis capitau pèr un bèn-aise couleitiéu.

Après lis escàmbi dins la salo e li group de travai, Ano-Mariò Autissier, Mèstre de Counferènci à l'Universita Paris VIII e Présidento de la revisto *Culture Europe Internationale* adoubè uno presentacioun sintetico de recoumandacioun prepausado pèr li coumessioun sus lis enjò d'un dialogue interculturau, elemen foundadou de coumpetitiveta e de couèsioun soucialo, toucant:

- la creacioun d'un coumitat "Etico éuropenco"
- l'ameiouramen de l'estatut dis artisto
- uno vesiou éuropenco de l'Art e de la Culturo (Babelmed, radio, biblioutèco numerisado),
- la creacioun d'un labèu éuropen de l'istòri (patrimòni coumun)
- la necessita d'uno Éuropeo di lengo, parla d'uno soulo voues mai de tóuti si lengo (la richesso di lengo regiounalo vo minouritari), etc.

Avans d'acaba es mestié de parla de la leituro dóu pouèmo *Etat de siège* dóu palestinen glourious Mahmoud Darwich que coungreiè uno estrementido inmenso.

Majouralo Mariò-Nadalo Dupuis

Amassada de las lengas de França

Aquela amassada c'es tenguda à Lengon lo 24 julhet passat, endreçada par Senher Patrick Lavaud dins l'encasel de las *nuits atypiques*, dont es lo director; jos la présidència de Martine Faure deputada de la Gironde, presidenta à l'assemblada nacionala del grop d'estudi sus las linguas regionalas; en preséncia de Jean-François Baldi Delegat adjunt de la Direction generala de la lingua francesa et de las linguas de França, Ministère de la Cultura e de la Comunicason; e tanbenc d'elegits regionalas, départementals et locals dont Pascal Deguilhem Deputat de la Dordonha, vici-président del grop d'étudi sus las linguas regionalas. et tanben de l'ensenhament e del spectacle.

Amb l'objectiu d'examinar, una annada apuèi la modificacion de la Constitucion Francesa de julhet 2008, que précisa dins son article 75/1 que *las lengas regionalas apartènon al patrimòni de la França*, la politica linguistica de l'Estat frances e de las collectivitats territorialas en favor de las linguas regionalas. L'enjòc d'aquel foròm èra emportant alara que Cristina Albanel, avia anonça, a mantas represas, un projècte de lei governala sus l'ensenhament, los medias, la cultura, la senhaletic los servicis publics. Aquela amassada de las lengas de France, que a pres acte de la nomenança del novèl ministre se la cultura e de la comunicacion, se volià doncas un luòc d'escambi constructiu entre ministèri, parlamentaris, elegis territorialas, reporgeires associatius e ensenhaires. E entendià aital s'inscruire plenament dins lo debat parlamentari e ciutadan sus la necessitat de transformar la reconeguda patrimoniala de las linguas regionalas en una vertadièra politica linguistica de sosten e de promocion de las linguas de França.

Co foguèt davant una sala comola e aurelhosa que los delegats de mantunas régions de França e d'oltramara (Aquitania, Bretanha, Còrse, País Basco, Alsaça, País Catalan e de la Réunion) animèron jos l'autoretat de Patrick Lavaud dos taulas rondas principalas dont los subjectes èran: L'Estat e las collectivitats territorialas (en dos partidas) e las linguas regionalas los mèdias e l'édicion.

Los problèms e difficultats rencontrats un pauc pertot son meiteis per totes, onvèncer los parents per las calandretas, reticència dels inspectors d'Academia, manca de sosten des las autoretats politica e administrativa, difficultats d'acès a la premsa escricha parlada et visuala..

En conclusida, rabenta, car demorava pauc de temps, tament las intervencions foguèron densas e emportantas.

Patrick Lavaud se félicita de la bona tenguda del aquel colòqui, et prepausa de se reveire dins un an. Martine Faure rampèla la preissanta necessitat de vota la lei promesa per l'ancian Ministre de la cultura. Jean François Baldi favorivament impressionnat par la qualitat de las intervengudas, e de entervenents, lo nombre emportant d'elegits, de reporgeires d'associacions e de collectivitats, atal coma d'escotaires vengut tot specialament per aquesta jornada, clausa l'amassada en assegurant que rampelora à Frederique Mitterrand de la rintrada, los engatjaments de son predecessor.

La serada, s'acabava per la projeccion del film "Las Sasons" de Pamela Valéra et Monique Burg. E los concerts de Joan-frances Tisner (païs d'O) Benat Achiary et Philippe Ezcurra (Pays basque) e A.Filetta e Danyel Waro (Corse - La Réunion).

Peire Martial
Mèstre d'Obro

Troubadour en coulòqui

La reception des troubadours, XIIIeme - XXIeme siècle, es lou tèmo d'un proujèt de recerco que recampo sèt universita dóu sud de la França e de Catalougno. Uno ribambello de coulòqui que se debanaran entre 2010 e 2014 dins caduno d'aquélis universita.

Se voulès d'entre-signa sus aquèsti coulòqui, sus li recerco e lou biais de ié participa, vous fau ana sus lou site www.aieo.org.

Lou proumié coulòqui sara aquéu de Mount-Pelié en 2010: *Les troubadours dans le texte occitan du XXeme siècle. Modèles, références, citations.*

Entre-signa: gilda.russo@univ-montp3.fr

P. B.

Entrounisacioun

Avèn lou plesi e l'ounour de vous faire part que lou Capoulié dóu Felibrige, En Jaque Mouttet es esta entrounisa Chivalié de la prestigioso *Commanderie des Costes du Rhône* dins l'ufanouso cour reneissènço dóu Castèu de Suso la Rousso (Droumo provençalo) lou divèndre 3 de juliet davans un mouloun de mounde.

Es esta uno óucasioun di bello de lou presenta, de faire counèisse soun afecioun pèr nosto lengo, de faire counèisse lou Felibrige à-n-un mouloun de mounde.

Oscò pèr aquelo distincion di bello pèr noste Capoulié.

LI MANTENÈNÇO

Mantenènço de Lengadò

2 de juliet: Escolò dóu Vidourle

Pèr lou proumié cop qu'un capoulié en founcioun, mourrejavo dins li prat dóu Caila, l'Escolò dóu Vidourle, à l'escasènço de la felibrajado de fin de cous, faguè largo acuiènço au Capoulié Jaque Mouttet.

Es mestié de dire que la chourmo de la valènto escolò felibrenco, beilejado pèr lou Mèstre d'Obro Ivan Plantier, avié alesti un prougramo chanu dins la tradicioun bouvino, à l'aflat de la manado Aubanel.

Après uno passejado en calècho long di draio de l'envirouno, lou baile gardian *Lacalour* s'agregant de si gardian aduguèron lis óunour à noste Capoulié, à l'intrado dóu tenamen. Lou pelot Pèire Aubanel faguè li salut e li presentacioun d'usanço avans lou bandimen de l'abrivado pièi de la ferrado regalant lis autourita d'escoussuro.

La ferrado capitè lou batisme de l'anouble n°88 que porto desenant lou noum de *Capoulié*; marca d'un noum famous, bèn-astrugan lou tourihoun que déurié faire mirando dins lis areno. Mancaren pas de segui sa prougressioun. Basto que *capoulié* clantigue dins lou cor dis afouga de curso à la coucardo!

À la taulejado, li counvida se bardèron de muscle sabourous enterin que la felibrejado s'acabavo coume se devié dins li cant, la pouèsio, la participacioun di tambourinaire e la dicho dóu Capoulié que nous endraïè à bèl esprèssi sus nòsti devé d'apara e de proumóure nosto Culturo.

Uno chalo felibrejado e un gramaci afourti i felibre que soun achini à sa reüssido.

22 – 25 de juliet: L'Estivada 2009

Lou Felibrige a respoundu presènt à Roudès, pèr lou tèms de l'*Estivada*, pèr participa à la grando veirino de la lengo d'O, demié forço assouciacioun qu'aparon la lengo e li tradicioun miejournalo.

Quatre jour à-de-rèng l'*Estivada* es, despièi quàuquis an, un rescontre inmancabable de la culturo d'O, jouga sus un èr de vacanço. Un vilage di coulour roujo e jauno, is óudour d'aligot, de saussisso grasihado, dóu tè à la mento au vin de l'Aveiroun, monte lou mounde vèn pèr lou plesi de se retrouba, d'escambia, de partaja uno lescó de vido, à l'entour d'un libre, davans uno taulejado, un councert.

Alesti pèr la Coumuno, emé lou soustèn di region Midi-Pirenèu e Prouvènço-Aup-Coustièro d'Azur, dóu counsèu generau de l'Aveiroun, lou festenau *Estivada*, crousiero di culturo di païs d'O, caup tóuti lis espressioun artistico pèr celebra lou Parage e la Counvivènço, (musico, danso, tiatre, literaturo, pouèsio, cinema, conte...), se duerb sus l'autro ribo mieterrano, emé lis acènt de musico berbèro o libaneso. De segur es uno bono idèio, mai faudrié pas qu'acò siegue uno escampo pèr minourisa, un cop de mai, nosto culturo d'O, e la nega dins un mounde, que dison mieterran?!. Aquéstis espetacle an recampa cade vèspre de milié de persouno; aqui peréu lis espetatour « lambda » s'avison dóu drudige de la creacioun culturalo nostro, de l'afougamen di jouine. Aquest an lou record es esta establi pèr lou group Nadau qu'a recampa entre vuech e nòu milo espetatour, un sucès estraordinàri; pamens remarcarés qu'en foro dóu cantoun de Roudès se n'èi pas parla, es acò l'estoufamen de nosto culturo pèr li media! Uno vergougno vertadiero.

A l'estivado, poudias vous enfourma, descurbi touto meno d'assouciacioun qu'obron pèr la culturo e la lengo d'O. Aqui ges de garrouio, mai de relacioun franco entre gènt qu'an de cop de poun de visto diferènt, mai qu'an tóuti caviha au cor l'afecioun pèr sa lengo e sa culturo, aqui de relacioun amistadouso entre gènt que se respèton e que sabon bèn que la subre-vido de la culturo e de la lengo d'O passon pèr l'unita d'acioun e la freirejacioun entre tóuti sis apareire.

L' *Estivada* èi l'oucasoun pèr li militant di diferèntis assouciacioun de se rescountra, de discuti, d'escambia d'idèio, de s'avisa de tout ce qu'an de coumun, de se miéus counèisse, acò lèvo li mesfisènço, li mal-entendu, li prejumat.

En mai d'acò, lou vèspre, quand lou mounde vènon manja, vènon is espèctacle, èi l'oucasoun de rescountra de gènt que soun pas militant que vènon soucamen passa un bon moumen. De gènt que, curious, s'avançon, pauson de questioun e descuerbon generalamen lou drudige de nosto vido culturalo, li bòn resoun de noste engajamen e de nòstis acioun.

Pèr-ço-qu'es dóu Felibrige, mouvamen expandi sus tóuti li terro d'O, a bellamen tengu sa plaço. Avèn rescountra un mouloun de mounde espanta d'aprene que noste mouvamen, vièi de mai de cènt-cinquanto an èi toujours à la pouncho dóu coumbat. Li felibre presènt an fa descurbi li revendicacioun pèr uno lèi sus li lengo regionalo, an fa descurbi Mistral, soun obro e soun prèmi Nobel, an fa descurbi sis escolo expandido d'un bout à l'autre di país d'O, an prepausa un mouloun de publicacioun escricho e/o publicado pèr li felibre, an parla di cènt-cinquanto an de la jouveneto Mirèio ...

Un gramaci afourti au Baile Jan-Marc Courbet, à M. Aubert Bibal clavaire dóu Grelh roergas, i Majourau (Zefir Bosc, Jan-Lu Domenge, Glaude Fiorenzano, Pèire Imbert, Nadau Lafon, Francés Pontalier, Pau Raynal, Roubert Rousset), i Mèstre d'Obro (Alan Costantini e Bernat Maurel), i felibre (Evelino Auban de Gascougnò, MM. Gabriéu Brun souto-sendi, Cabiscòu dóu Ciéucle de lengo d'o d'Aigo-Morto, Bertrand de la Tour d'Auvergne, Souto-Cabiscòu de l'Eissame e Bernat Sendrès Cabiscòu dóu Bournat), que soun vengu assegura la permanènci à noste taulié dins lou tibanèu.

Esperan bèn que l'an que vèn l' *Estivada* saran autant bèn, autant agradivo, autant drudo, e belèu ié festejaren la voutacioun e l'adòucioun d'uno lèi en favour de nòsti lengo regionalo, mai pèr l'óuteni, fau ana manifesta à Caracssouno lou 24 dóutobre!

Majouralo Mario-Nadalo Dupuis
Sendi de Lengadò

Mantenènço de Guiano-Perigord

Felibrejada 2009 dau Bornat dau Perigòrd

Lo 4 e 5 de julhet darnier, los bornatiers, los felibres e tots los dau Perigòrd e d'alhors se son 'massats per feitejar la cultura d'Oc a Beumont, crana bastida angléa dau segle XIII au miegjorn de nòstre departament de la Dordonha. Un còp de mai, la gent dau ranvers (Beumont e sa comunautat de las comunas daus país beumontès) fugueren 'quí dempuèi lo divendres au ser per la recepcion daus alsaciens de Rinau, vila embessonada emb la bastida. Lo dissades, jós una brava solombrada de las flors, los prumiers vesitaires eran dins las vielhas charrieras per remirar las decoracions de las boticas. Tanben estagi de musica, demonstracion de las danças ancianas, montras diversas (costumes, materiau agricòle ...), concors de chants Cant'Oc e espèctacle a l'entorn de la commemoracion de Mirèio en serada.

Lo diumenc totjorn mai tradicionau dins lo deibotjament, a tornat trobar lo monde de las autras annadas. Lo passa-charriera a 'gut ben soventas fetz dau mau per s'enançar onte lo public se boira dins un eichamnhe participatiu. Per començar la jornada, la reina de la felibrejada e lo president dau Bornat an drubert las festivitas per quauquas gentas paraulas dins nòstra lenga. D'alhors, anem obludats quelas dau prumier magistrat de la vila mai que mediòcras! Lo deifialat menet los oficiaus e los gropes juscà la plaça centrala, mitan istòrique de la vila. Passat la lectura d'un poëma en francès dau bornatier Martiau Rouby (1895-1981) originari dau luòc per Peire Bellemare, lo jos-signat li rendet un omenatge. Nascut dins una familha de pitits cultivators, se-mesma consacret sa vita a l'agricultura, mas en portant lo modernisme e la mecanisacion. D'alhors fuguet lo prumier a 'chaptar un tractor dins quel endrech. Uèi, lo conneissem subretot per son òbra publicada dins tres libretons e un disque. Au còp, fuguet poëta, chançonier e contaire. Dins sa poësia qu'es lo monde daus animaús, las chausas de la natura que s'animen per exprimar los sentiments dau còr uman. Totjorn tractat d'una maniera simpla e vai a l'essenciau en quauquas paraulas. Martiau Rouby era una vertadiera vedeta de las Belhas de Brageirac e dau Bornat dau Perigòrd onte fuguet Mestre Obrier.

Que se pòt dire de mai sus quela jornada?. Enquera un còp, avem vist una tropelada de monde que sens forçadament comprene la lenga, a pogut comuniar dins quela cultura d'Oc emb Los Pagalhós dau Bearn. Mesma si quela belhonada dau Bornat a quauquas feblessas dins son organisacion e dins son contengut culturau, d'alhors soventas fetz criticada, l'essenciau demòra dins quilhs moments de partatge onte lo Perigòrd se tòrna trobar dins sa cultura miegjornala, daus uns còps maumenada mas totjorn presenta. Ço que pòt nos balhar un pauc d'esper per la sega.

Mantenèire Valery Bigault

A Perigüs podetz faire vos crompas en occitan!

Dempuèi la debuta de julhet l'ipermercat d'*Auchan* a Marsac d'Eila s'es botat al bilinguisme francés/occitan. Ja a totas las entradas una *Benvenguda* vos acuèlhís. Una preséncia e una senhalisacion en lenga nòstra permet de faire sas crompas dins un environament occitan.

Aquesta possibilitat ven en primièr del partenariat concluit entre l'ipermercat e lo comitat d'organizacion de la felibrejada 2008 que se debanèt al parc de las expausicions de Marsac l'an passat. A plan fonccionat gràcia a una direccion de l'ipermercat volontarista e a dos colaborators del magazin, Pascal Lallemand vendeire e Yannick Cleyrat agent de securitat que volián una melhora visibilitat de la lenga d'òc. La direccion a decidit de tornar son partenariat amb lo Bornat e la felibrejada mas a volgut tanben s'inscriure dins la durada.

Voliá se tornar cap a un "Labèl" Es tot naturalament que faguèt la crida a "Oc per l'occitan" labèl menat per una associacion que recampa totes los comerçants, artesans, associacions, profession liberalas... que vòlon dins lors activitats mostrar una identitat originala. Lo certificat deliurat, es una iniciativa de *l'Offici per la lenga*.

Aquel labèl a tres nivèls de certificacion:

- Lo nivèl 1: *aicí l'occitan nos agrada*. La lenga es visibla sus un o mai d'un supòrt escrit, l'interlocutor pòt tanben comprene l'occitan.

- Lo nivèl 2: *aicí parlam occitan*. La lenga es parlada per al mens una persona al servici del client per los organismes de mens de 10 emplegats, dos per los de 10 a 50 emplegats e cinc al delà.

- Lo nivèl 3: *aicí l'occitan es pertot*.

Partigueron a dos emplegats, son ara una detzena de personas que son interessadas per aquel project, per butar a la ròda e de mai mestrejan l'occitan. Lo Pascal e lo Yannick an fan dels emuls e una formacion es prevista per formar d'autres locutors a la lenga.

Lo director Sr Vital que nos recebiá aquel tres de julhet per la remesa oficiala d'aquel labèl, diguèt que los clients eran en majoritat plan favorable a-n-aquela iniciativa. Diguèt tanben qu'a la debuta aviá pas una mira comerciala perque son sos dos colaborators que an aguda l'idea a l'escasença de la granda festa occitana qu'èra la felibrejada de Marsac. Mas se ara, lo labèl "òc per l'occitan" del nivèl 2 pòt li aportar mai de clientela e subretot una clientela amb mai de consciencia de son terrador aurà atenh sos objectius.

Aquela manifestacion a acampat unas personalitats politicas e tanben associativas occitanas. Lo Bornat èra present amb una taula de libres occitans e francès e los products de la felibrejada 2009. L'escòla felibrenca de Moessidan èra cargada de l'animacion musicala e de dansas.

Èra tanben l'escasença de la remesa del Labèl "Oc per l'occitan" a d'autres ensenhas: *los jaçs de Barriera* per passar de las vacanças o se repausar, *la bòria-auberja de Faye* amb dels produchs de la bòria a l'entorn del tiron e produchs daus alentorns et *Las damas del Maine* que prepausan una cosina a l'anciana qu'utiliza daus produchs dau Peiregòrd amb lo confit d'aucha e dubert tota l'annada sus reservacion. Son tots del nivèl 2.

En mai de faire sas crompas en occitan podem minjar e se jaire dins un environament occitan.

Majoral Francés Pontalier
Sendi de Guiano-Perigord

Mantenènço de Prouvènço

Mirèio au Palais dóu Roure

La salo Marcèu Bósqui èro clafido de mounde pèr escouta religiousamen la leituro d'uno "Aroucho de Mirèio" engivanado pèr lou mèstre d'Obro Jan Soubeyras e sis escoulan ajuda pèr de flouregian e quàuquis ami de triò dóu Flourege.

Mai de quaranto persouno èron vengudo tre dos ouro, aquel après-dina dóu dissate 20 de jun, pèr ounoura lou cap d'obro mistralen. Revenié segur au cabiscòu dóu Flourege lou Majorau Francés Mouret de manda lou le emé la leituro de "L'Introudicioun e de l'Invouacioun" d'aquelo ufanouso epoupèio.

Pièi tout se debanavo coume pèr uno mecanico bèn ouchado... belèu d'òli rous baussenco!

Pulèu pèr lis esplico saberudo que nous pourgissié Jan Soubeyras qu'asseguravo la countinueta de l'istóri.

Quant avié de calignaire aquelo puro Mirèio aquest après-dina?.

Quant de voues à-de-rèng douço, esmouvènto o rufo o pietadouso an fa coula dins li mesoulo dóu vièi Palais dóu Roure lou tèste sacra dóu Mèstre?.

Lou galoubet d'Andrièu Gabriel que si triho se fasien lou resson dóu bresiha dóu famous nis de pimparin emé, tambèn, aquéli de nosto amigo Agnès Chalabi-Casciano, soun escoulano, nous an pourgi quàuqui meravihous moumen de soulas e d'evasioun bèn-vengu au mitan dóu debana d'aquéu dramo!

E la pouso-raco di 21 legiére viravo e virè ansin dos ouro de tèms dins un reculimen de catedralo.

En-de-mai dis ecoulan dóu dimècre, qu'an fa d'esfort despièi quàuqui mes pèr que lou tèste siegue legi emé lou respèt qu'es necite, devèn tambèn gramacia li flouregian e sis ami qu'an adu sa pèiro au clapié. Citarai Dono Maïté Laurent, Mirèio Bòsqui e Enri Courtois dóu Flouregie ansin que Dono Veran nosto fidèlo amigo de Sant Roumié.

Gramaciaren tambèn lou Majourau Francés Mouret, noste cabiscóu, qu'a participa emé nautre em'estrabort.

Avèn acaba emé lou galoubet inagoutable dóu Majourau A. Gabriel qu'a faugu l'arribado dis óuficiau vengu pèr l'inaguracioun de la nouvello espousicioun dóu Palais dóu Roure sus lou tème "Mirèio" pèr acaba aquelo chanudo vesprado.

Oscó en tóuti.

Jan-Pèire Sichère
Mèstre d'Obro

LIBRARIÉ

Per malhs, sarròts de arrècs

Jan Eygun que beilejo lis edicioun Letras d'òc, nous pourgis un recuei de tèste escri dins la Vau d'Aspe entre li siècle XVI e XX, en biarnés. Lis a tira dis archiéu e li presènto emé la reviraduro franceso, de comentàri linguisti, un leissique, etc.

De testimòni de ço qu'èro la lengo e la soucieta pirenenco tout de long de l'istòri. Ié trouban de testamen, d'ate de maridage, de vèndo o de croumpo de terro, de moulin, de bastisso, de reglamen pèr li pastre, de deliberacioun de coumunauta, de crounico sus lis evenimen, li coustumo e li dre ancian, mai peréu d'aurost (preguiero pèr li mort), de coumplanchó o d'enquisto linguistico. Uno font vertadiero pèr li cercaire.

Per malhs, sarròts de arrècs, - 216 p., 16 x 24 cm. - Pres 22 €. - Coumanda em' un chèque à soun ordre à: Letras d'òc, Bt L'Aune 5 rue Pons Capdenier, 31500 Toulouse.
- letras.doc@wanadoo.fr

P. B.

A Castèu-nòu, àutri tèms

Avèn pres couneissènço d'un poulit libre que nous pourgis lou Mèste d'Obro Pèire Courbet, rèire-cabiscòu de l'Escolo de Font-Segugno. Es un libre de raconte de touto meno que se debanon, pèr la maje part i'a pas tant de tèms qu'acò, i'a quicon coume quaranto o cinquanto an ... Pamens, aquéli raconte sèmbelon proun souvènt se debana dins un mounde despareigu, descouneigu di jouvènt de aro.

Ei verai que noste mounde boulego, mudo à-n-uno vitesso qu'avèn de mau à realisa. I'a pamens proun de gènt encaro que se souvènon quand li chivau coutrejavon, quand se fasié de vihado, quand li tradicioun se vivien vertadieramen.

De segur legirés emé plesi: *Pèr la voto de Castèu-nòu - Fin dóu chivau de tiro - Fin d'uno vido au tèms dóu prougrès - Castèu-nòu en mudanço - Darnié nouvè - Un jour memourable d'autre tèms ...*

De segur i'a uno meno de languisoun dins li raconte de Pèire Courbet, li regrèt d'un tèms que li vilage vivien en seguissènt la vido menado pèr lis obro de la terro, que dins li vilage li gènt se couneissien tóuti e avien lis un pèr lis autre de respèt e de toulerànci.

Sentèn peréu, au travès d'aquéli raconte, la voulounta d'apara ce que pòu l'èstre, de coustumo, de biais de viéure e mai que tout la nostro lengo.

Aquéu libre, finalamen es un bèu e vertadié testimòni sus la vido dóu mounde, un doucumen que, de segur, permetra i generacioun que vènon de saupre coume vivien sis àvi ... dins la simpliceta!

Ma vido à Castèu-nòu pèr Pèire Courbet, em'un pourtissoun dóu Majourau Carle Roure; edita pèr l'autour; un libre bi-lengo enlusi de fotò, 106 pajo au grand fourmat 21 x 29,7 cm. Pres 23 €, mandadis coumpres. De coumanda em' un chèque à soun ordre à: Pèire Courbet - ch. du Pré-long - 84470 Chateauneuf de Gadagne - Tel 04 90 22 02 76.

Un Mistral bèn enlusi

D'efèt vèn d'espeli un bèu libre qu'es uno meno d'itineràri que nous meno d'un bout l'autre de la Prouvènço dins li rode que Mistral a treva.

Dóu Mas dóu juge à Cassis, d'Arle à Touloun, d'Avignoun fin qu'à ... Paris, que cadun lou saup es en banlego de z-Ais! (subretout aro, emé lou TGV!).

Aquéu bèu libre es forço bèn doucumenta. Fai de segur la part bello à Maiano e à la biougrafio de Mistral, e aqui aprenèn de mouloun de causo, se vèi que l'autour a fa

uno obro de recerco di grosso. Nous baio proun de detai, nous conto touto meno de causo, d'aneidoto, sus Mistral, sa famiho, si relacioun.

Sus tout acò i'a de foutougrafio à mouloun e touto di bello, generalamen de l'autour. Lou libre es en francés, mai tout margaia de doucumen e de citacioun en prouvençau, pèr lis espedidounaire diren que li citacioun de Mistral, en prouvençau, soun estampa emé la pouliço de caratère Mistral! Poudès verifica, aquéu guigna d'iue es agradiéu tambèn.

Sur les pas de Frédéric Mistral – Escapades provençales, pèr lou Mèstre d'obro Claude Karkel

Edicioun Campanile – (France-Régions-Editions-Diffusion), Sophia-Antipolis

Un libre de 90 pajo tout enlusi de fotò en coulour au fourmat carra 22 x 22 cm. em'uno cuberto de cartoun fort. Pres 28 €

Quand boufon li vènt

Li gènt que rèston pas en Prouvènço, se figuron qu'au nostre lou cèu es sèmpre blu, fai toujours bon, plòu jamai (malurousamen pas proun!)

Generalamen lou mounde rèston pas proun pèr counèisse li jour d'aurasso, de mistralado, quand li vènt se baton entre éli pèr saupre lou qunte empourtara li bano di biòu e li coua dis ase ...

Coume n'i'a un que disié, *la Provence, rude pays!*

Es verai que sian dins un país que lou vènt ié boufo souvènt, trop souvènt, en particulié dins lou courredou roudanen emai sus la coustièro.

Un ome s'es interessa i vènt, es pas lou proumié! Vèn de publica un libre sus li vènt dóu Miejour. A rastela proun larg que s'es interessa au Miejour en generau, de la Catalougno (de l'uba) fin qu'à Niço e meme en Corso, en passant pèr la Ceveno.

L'autour passo en revisto li diferènt vènt dins cado region, n'en baio li noum, li carateristico, l'etimoulougio de si noum.

De cop que i'a aquélis etimoulougio soun un pau neblouso, li carateristico pas toujours bèn seguro, sèns coumta que quouro s'aventuro à cita de noum, d'espressioun o de prouvèrbi en lengo nostro l'ourtougràfi es un pau aprouchadisso.

Mai faren pas la bèbo, lou plesi de la leituro es aqui, li descuberto soun noumbrouso e se vèi que l'autour a fa uno grosso obro de recerco, a furna d'archiéu en biblioutèco e n'a tira tout lou sabourun.

Avèn peréu remarca que l'autour fai souvènt alusioun à l'obro de noste regreta felibre d'en Gien, Ive Michel.

Vents du sud – guide des maîtres du ciel méridionaux » pèr Honorin Victoire - Edicioun: Edisud, Aix - Un libre de 120 pajo enlusi de mapo e fotò, au fourmat 17 x 21 cm. - Pres 17 € - Se trobo eisa en librarié.

De la mar bluio à la mar verdo

Pèire-Pau Riquet, vivié au tèms de Louis XIV, èro engeniaire e subretout proun drud. Avié ges calculeto scientifico, ges d'ourdinatour, mai emé soun gàubi d'óusservaire, soun bon sèns, e ... si dardeno, troubè lou biais pèr basti un canau de Seto enjusqu'à Toulouso, fin de religa la mar bluio à la mar verdo, permetre la navigacioun e lou trafé di marchandiso ... sèns poulucioun!

Un bèu libre, bèn doucumenta vèn d'espeli, nous conto coume dins un rouman la realisacioun d'aquelo obro espetaclouso pèr l'epoco. Nous conto l'istòri estraordinàri de la bastisoun dóu canau, dóu biais magnifi inventa pèr ié permetre de founciouna de longo. Nous parlo pièi de soun utilita, de soun interès ecounomi. Enfin nous conto coume es agradiéu à l'ouro d'aro, pèr nous espaceja e proufita d'uno vido tranquilasso au fiéu de l'aigo.

De segur vous counseian d'aqueri e de legi aquéu libre, e en seguido, de louga un batèu fin de proufita d'uno escourregudo au fiéu de l'aigo sus aquéu vièi canau, quand fai bèu, à l'ombro fresco dis aubre que lou ribejon.

Le Canal du midi, pèr Philippe Calas - edicioun: Edisud, Aix en Provence - Un libre enlusi de fotò e de mapo, 110 pajo au fourmat 17 x 21 cm. - Pres: 17 € - Se trobo eisa en librarié.

Capello nostro

Un autour nous prepauso de faire uno escourregudo de capello en capello dins touto la Prouvènço.

De la Droumo prouvençalo au païs di Maure, dóu Luberon is Aup de Prouvènço, l'autour nous fai faire uno virado demié li capello escampihado dins lou terraire prouvençau.

De segur ié soun pas touto qu'autant pòu i'agué 3 o 4 capello pèr vilo o vilajoun. Mai l'autour a fa soun proun pèr nous parla di mai carateristico, di mai couneigudo, d'aquéli qu'an uno istòri, o uno legèndo, particuliero.

De segur i'a aqui un bèu libre que s'amerito counsideracioun e menara li barrulaire en de descuberto di mai interessant.

Au travès d'aquéli capello descurbèn un patrimòni souvènt gaire couneigu, moudèste, qu'amerito tout noste respèt, emai à l'oucasioun ... nosto ajudo pèr lou manteni.

Chapelles de Provence, pèr Sèrgi Panarotto edicioun Edisud, Aix en Provence.

Un libre de 150 pajo au fourmat guide, 150 pajo au fourmat 12 x 21,5 cm. Se trobo eisa en librarié.

Inne e cant identitari

Vaqui un libre qu'es tout ensèn un estùdi e un recuei. Prepauso l'estùdi d'uno chausido di cant estaca à de país sitüi en dessouto de la Lèiro, dóu Lengadò, de Prouvènço, de Limousin, d'Auvergno o de gascougno ... De segur l'identita ócitano que recampo aquéli regionun i'es mesclado à d'autro, vesino de terraire e de culturo: catalano, corso, basco ... D'un autre las, soun preso en comte lis influènci di país de dela li terme doumaci li coumentàri sus lis inne óficiau de país coume: Andoro, Balearo, Aragoun, Asturiò emai Piemount d'Itàli ... dins l'oubrage troubarés li tèste di cant dins sa lengo d'ourigino, si reviraduro en francés, li particioun musicalo emai de coumentàri sus li plan istouri, culturau e literari.

Perqué trata un sujèt ansin?. A l'ouro d'aro sèmblo que tout meno à-n-uno meiouro couneissènço di culturo regionalo e de sis óutis simbouli: la decentralisacioun a fa de bono obro dins l'Unioun Éuropenco, en França coume en Espagno, la recouneissènço di diversita culturalo devèn un principe republican. Li media tant coume lou tourisme baion d'envanc e poupularison aquéu fenoumène.

Dins aquelo pountanado, counvèn de remetre en valour li cant que l'istòri di pople e di coumunauta a tria estènt que sarron dins éli uno part majo de soun esperiènci de toujour emai si biais propre d'ajougne l'universau. Aquélis inne e cant identitari soun classa segound si carateristico principalo.

L'autour, Dono Martino Boudet, es proufessour agregado de letro mouderno, fai de fourmacioun i sciènci umano e soucialo, à l'oucasoun baio de counferènci, publico peréu d'article dins de revisto coume Linha Imaginot o Sauvons la recherche.

Les Hymnes & chants identitaires du grand sud, pèr Martine Boudet - en souscricioun fin qu'au 31 de desèmbre de 2009 - edicioun IDECO - un libre de 220 pajo au fourmat 16 x 22,5 cm. - pres 13 € mandadis coumpres. De paga em'un chèque à l'ordre de IDECO, de coumanda à IDECO – BP 40006 - 81700 Puylaurens

Glandage-Moskwa 41

Es lou titre de l'oubrage en daufinen de la man de Han Schook, que fuguè 30 an de tèms un di cepoun de la Glena dau Jabron, à Diéu-lou-fet. Es lou journau proun secrèt d'un jouvènt de Glandage, coumença à Valènço just avans guerro. Tant se pòu que siegue mort d'uno ciroso o tuia mai de 40 an après la cabusado dóu nazisme?.

Vaqui ço que n'en dis Girard Bayle:

— *Quand començaretz aqueste libre, lo legiretz entrò a la fin, sens gaire vos arrestar. Vos contarà una istòria umana, un viatge iniciatic e politic dins l'Euròpa en guèrra, un viatge dolorós plen de fuòc, de mòrts, de chaples e de sang. Mai tamben un viatge d'amor per e ambé una femna. Vos contarà benlèu subretot, se sabètz legir, l'amor d'un òme vengut de luent, d'un país de flors e de planas, per un pichòt caire d'Occitània onte se pausèt un jorn, e per sa lenga reirenala, nòstra lenga.*

A l'Atge Mejan, l'istòria o la legenda ditz que i aguèt dins aqueste caire la mai granda trobairitz. Dins son roman, Han Schook ditz de son país d'adopcion çò que la Comtessa diguèt de son chivalièr:

... eu l'autrei mon còr e m'amor
mon sen, mos uòlhs e ma vida

Un libre de 130 pajo au fourmat 15 x 21 cm. Cuberto acoulourido, esquino pegado. En souscricioun au pres de 18 € mandadis coumpres. Parucioun previsto au 15 de setembre 2009.

Uno edicioun bi-lengo óucitan-francés, enlusido, es previsto pèr la fin d'annado; bèn mai carrivèndo!

De coumanda em'un chèque à soun noum à: Han Schook - Maanzaaderf 12 – 1112 JM Diemen - Pays-Bas

Santo-Estello de Castihounès - 21 - 25 de mai 2010

La tiero coumpleto di poussibleta d'aubergamen sara mandado emé lou numerò 255 de la revisto.

Pèr lou numerò venènt de la revisto, Li Majourau, Sendi e Cabiscòu an de manda: assabé, enfourmacioun, anouncio e rendu-comte avans lou 15 d'òutobre 2009.